

IZBA CYWILNA

Biuletyn Sądu Najwyższego

2017

5

Redakcja
Jacek Gudowski
Maciej Machowski

Współpraca
Joanna Buchalska, Agata Dimmich
Katarzyna Gębala, Przemysław Gumiński
Sylvia Janas, Sławomira Kotas
Magdalena Kuchnio, Olga Maria Piaskowska
Małgorzata Sekuła-Leleno, Elżbieta Szczepanowska
Arkadiusz Turczyn, Andrzej Zielony

przy udziale

Wolters Kluwer Polska SA
01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33
www.wolterskluwer.pl

infolinia: 801 044 545
tel. 22 535 82 03
e-mail: handel@wolterskluwer.pl

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia z dnia 22 czerwca 2016 r., III CZP 12/16, do rozstrzygnięcia składowi powiększonemu Sądu Najwyższego zagadnienia prawnego:

„Czy samoistny posiadacz jest legitymowany biernie w sprawie o zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości (art. 224 i 225 k.c.) wówczas gdy oddał nieruchomość w posiadanie zależne?”

podjął uchwałę:

Korzystanie z nieruchomości przez posiadacza samoistnego, który oddał rzecz do używania najemcy, polega wyłącznie na pobieraniu pożytków cywilnych (art. 224 i 225 k.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 19 kwietnia 2017 r., III CZP 84/16, D. Zawistowski, J. Gudowski, G. Misiurek, H. Pietrzkowski, K. Pietrzkowski, M. Wysocka, K. Zawada)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 12 grudnia 2016 r., X RCz 390/16, zagadnienia prawnego:

„Od kiedy biegnie termin do złożenia zażalenia na postanowienie w przedmiocie zabezpieczenia alimentów wydane na rozprawie i dorę-

czzone w trybie art. 753 § 2 k.p.c. – czy od ogłoszenia postanowienia na rozprawie czy od jego doręczenia?”

podjął uchwałę:

Termin do wniesienia zażalenia na postanowienie sądu o zabezpieczeniu alimentów wydane na rozprawie liczy się – jeżeli strona nie zażądała doręczenia postanowienia – od dnia jego ogłoszenia (art. 394 § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

(uchwała z dnia 6 kwietnia 2017 r., III CZP 115/16, K. Pietrzykowski, K. Zawada, P. Grzegorzcyk)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 2 grudnia 2016 r., I ACz 2155/16, zagadnienia prawnego:

„Czy wobec przewidzianego w art. 207 ust. 9–12a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.) trybu wydania decyzji administracyjnej dopuszczalna jest droga sądowa w sprawie o zwrot przez beneficjenta nieprawidłowo wykorzystanego dofinansowania przyznanego na podstawie umowy na realizację programu finansowanego z udziałem środków europejskich dochodzonego przez remitenta w oparciu o weksel gwarancyjny zabezpieczający tę wierzytelność, jak i z odwołaniem się do stosunku podstawowego?”

podjął uchwałę:

Przewidziany w art. 207 ust. 9–12a ustawy z dnia 27 października 2009 r. o finansach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1870 ze zm.) administracyjny tryb zwrotu środków przeznaczonych do realizacji programów finansowanych z funduszy europejskich nie wyłącza możliwości zabezpieczenia wekslem roszczenia o zwrot tych środków i drogi sądowej do dochodzenia zapłaty weksla wystawionego w celu zabezpieczenia tego roszczenia.

(uchwała z dnia 6 kwietnia 2017 r., III CZP 117/16, K. Pietrzykowski, K. Zawada, P. Grzegorzcyk)

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Elblągu postanowieniem z dnia 30 listopada 2016 r., I Ca 206/16, zagadnienia prawnego:

„Czy właściciel nieruchomości może żądać na podstawie art. 305² § 2 k.c. w związku z art. 305¹ k.c. ustanowienia na rzecz gminy służebności przesyłu, polegającej na korzystaniu z nieruchomości obciążonej na potrzeby biegnącej przez nią sieci wodociągowej, jeżeli gmina jest właścicielem tej sieci, ale urządzenia, które służą do doprowadzania wody, wydzierżawiła spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, będącej przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym?”

podjął uchwałę:

Właściciel nieruchomości, na której znajduje się sieć wodociągowa, może żądać ustanowienia służebności przesyłu obciążającej tę nieruchomość na rzecz gminy będącej właścicielem tej sieci także wtedy, gdy gmina wydzierżawiła sieć przedsiębiorstwu wodociągowo-kanalizacyjnemu (art. 305² § 2 w związku z art. 305¹ k.c.).

(uchwała z dnia 13 kwietnia 2017 r., III CZP 3/17, K. Weitz, M. Koba, R. Trzaskowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Elblągu postanowieniem z dnia 18 listopada 2016 r., I Cz 666/16, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku gdy na skutek zażalenia dłużnika na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu postanowienie to zmieniono i oddalono wniosek dopuszczalne jest zasądzenie od wierzyciela na rzecz dłużnika kosztów postępowania egzekucyjnego wszczętego na podstawie tego tytułu?”

podjął uchwałę:

Dopuszczalne jest zasądzenie od wierzyciela na rzecz dłużnika zwrotu kosztów obrony przed egzekucją, w tym kosztów zastępstwa procesowego, w razie umorzenia postępowania egzekucyjnego

w związku z uchyleniem klauzuli wykonalności nadanej tytułowi egzekucyjnemu, na podstawie którego wszczęto to postępowanie (art. 98 § 1 i 3 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

(uchwała z dnia 13 kwietnia 2017 r., III CZP 4/17, K. Weitz, M. Koba, R. Trzaskowski)

ZAGADNIENIA PRAWNE PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNĘCIA

III CZP 28/17

„Czy w postępowaniu z wniosku przedsiębiorcy przesyłowego o ustanowienie służebności przesyłu dla istniejącego urządzenia przesyłowego dopuszczalne jest ustanowienie służebności według innego przebiegu niż istniejący i nakazanie przeniesienia urządzenia?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 14 marca 2017 r., Ca 830/16, R. Biegun, A. Kłoda, A. Grygierzec)

Przedstawiony przez Sąd drugiej instancji problem prawny wymaga oceny granic stosowania przepisów dotyczących służebności grunтовых, w szczególności odnoszących się do służebności drogi koniecznej, w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu, z uwzględnieniem zasady jak najmniejszej ingerencji w nieruchomości obciążoną. Problem ten pojawił się w sytuacji, w której występuje realna uciążliwość dla właściciela nieruchomości obciążonej służebnością przesyłu oraz kolizja linii telekomunikacyjnej (interesów gospodarczych przedsiębiorcy telekomunikacyjnego) z interesem właściciela, który chciałby dokonać zabudowy jego nieruchomości, podczas gdy ze względów technicznych możliwe jest przesunięcie linii telekomunikacyjnej.

Orzecznictwo związane z omawianym zagadnieniem jest rozbieżne, wydaje się jedynie, że przeważa pogląd negujący możliwość ustanowienia służebności według innego przebiegu niż istniejący i nakazania

przeniesienia urządzenia. Sąd Okręgowy wskazał jednak na uzasadnione podstawy do uznania, że w braku takiej możliwości właściciel może zostać pozbawiony możliwości w praktyce eliminacji istniejącego obciążenia nieruchomości.

Po pogłębionej analizie przytoczonych orzeczeń, obejmującej także głosy piśmiennictwa, przy uwzględnieniu prac legislacyjnych prowadzonych od 2011 r., które zakładały ustanowienie służebności przesyłu z uwzględnieniem interesu społeczno-gospodarczego i uzasadnionego interesu właściciela nieruchomości, tak aby stanowiła jak najmniejsze obciążenie gruntów, na których urządzenia są lub mają być posadawione, Sąd drugiej instancji przedstawił własne argumenty za pozytywną odpowiedzią na przedstawione do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne. Dostrzegł jednak również procesowo-praktyczne argumenty za odpowiedzią przeczącą, wskazujących na niebezpieczeństwo powstania sporów przy próbie ustalenia nowego przebiegu urządzenia przesyłowego w wyniku naruszenia dotychczasowego *status quo*.

A.T.

*

III CZP 29/17

„Czy na podstawie art. 385¹ i 385² ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93 ze zm.; dalej: k.c.), badanie, w kontroli incydentalnej, przesłanek zgodności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta – a więc nieuczciwego (abuzywnego) charakteru postanowienia (warunku) umowy – dokonywane jest według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej normatywną treść, uwzględniając okoliczności jej zawarcia oraz z odniesieniem, w momencie jej zawarcia do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna, czy też ocena ta dokonywana jest z uwzględnieniem sposobu stosowania (wykonywania) badanego postanowienia i umowy w praktyce w okresie od daty jej zawarcia do chwili wyrokowania?”

(wniosek Rzecznika Finansowego z dnia 3 kwietnia 2017 r., RF/WBK/144/BJW/17)

Wnioskodawca podniósł, że rozbieżność w wykładni art. 385¹ i nast. k.c. występuje w orzecznictwie sądowym w szczególności w sporach między bankami i konsumentami, niekiedy mających za przedmiot umowy usługi finansowe, w tym umowy kredytowe, które są modyfikowane podczas ich obowiązywania.

Wnioskodawca przytoczył liczne orzecznictwo Sądu Najwyższego dotyczące ogólnych zagadnień abuzywności postanowień umownych, które wprawdzie odnoszą się do kontroli abstrakcyjnej, ale mają również znaczenie dla kontroli incydentalnej. Rzecznik Finansowy uwzględnił także wypowiedzi doktryny oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Jego rozważania objęły również porównanie wersji językowych dyrektywy Rady nr 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz. WE seria L nr 95, s. 29 i nast. z dnia 21 kwietnia 1993 r. ze zm.).

Wnioskodawca uznał, że prounijna wykładnia art. 385¹ i nast. k.c. prowadzi do wniosku, iż nieuczciwy charakter warunków umowy określany jest z odniesieniem, w chwili zawarcia umowy, do wszelkich okoliczności związanych z zawarciem umowy oraz do innych warunków tej umowy lub innej umowy, od której ta jest zależna. Zauważył, że przy dokonywaniu oceny abuzywności postanowień umownych należy dążyć do takiego określenia przesłanek badania abuzywności i ustalenia takiej chwili tego badania, aby wynik tzw. testu abuzywności był zawsze taki sam, niezależnie od tego, kiedy po zawarciu umowy konsument wniesie powództwo. Postulat, aby w omawianym teście uwzględniać to, w jaki sposób badane postanowienie było stosowane lub wykonywane w czasie obowiązywania umowy, może mieć jedynie znaczenie wtórne (dowodowe), tj. może stanowić dowód wspierający tezę o uczciwości lub nieuczciwości danego warunku umownego. Wydaje się przy tym, że nie może to mieć przesądzającego znaczenia dla oceny postanowienia pod kątem jego abuzywności, a tym bardziej nie może stanowić jednej z przesłanek testu abuzywności. Postanowienie umowne co do zasady stosowane jest w całym okresie obowiązywania umowy, a nie tylko w tym (historycznym) badanym przez sąd. Wykazanie przez przedsiębiorcę, że w danym okresie badane postanowienie wykonywane było uczciwie, może stanowić argument na jego korzyść, ale nie powinno wyłączać możliwości uznania takiego postanowienia za abuzywne w przy-

padku, gdy równocześnie możliwe jest jego wykonywanie w sposób nieuczciwy.

Po przedstawieniu wywodu uzasadniającego rozbieżne możliwości interpretacyjne problemu wyrażonego we wniosku o rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni wnioskodawca przytoczył wiele orzeczeń wspierających taką tezę.

A.T.

*

III CZP 30/17

„Czy prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany w ruch za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu w rozumieniu art. 435 § 1 k.c., w sytuacji gdy szkoda nastąpiła z wyłącznej winy osoby trzeciej, za którą nie ponosi on odpowiedzialności i która nie została zidentyfikowana?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 lutego 2017 r., XXIII Ga 1967/16, A. Łazarska, P. Kieta, M. Więckowska)

W ocenie Sądu Okręgowego, pozwany nie ponosi odpowiedzialności na podstawie art. 471 k.c. Wyłączenie art. 471 k.c. jako podstawy prawnej odpowiedzialności pozwanego aktualizuje jednak potrzebę rozważenia prawidłowości zastosowania art. 435 § 1 k.c. W niniejszej sprawie do uszkodzenia szynobusu doszło wskutek najechania na wystającą nad główkę szyny wewnętrzzną blachę przeciwykolejnicową, która została odkręcona przez nieznaną sprawców i doszło do próby kradzieży. W związku z tym, że sprawcy szkody nie zostali zindywidualizowani, powstało zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości co do tego, czy pozwany w tych okolicznościach może uwolnić się od odpowiedzialności.

W doktrynie kwestia indywidualizacji osoby trzeciej jest od wielu lat zagadnieniem bardzo kontrowersyjnym. W starszym piśmiennictwie przeważał pogląd, że indywidualizacja osoby trzeciej nie jest konieczna, ale

pogląd ten był poddawany krytyce. We współczesnym piśmiennictwie również istnieje rozbieżność co do wymagania indywidualizacji osoby trzeciej, powstaje zatem istotne zagadnienie prawne, co uzasadnia pytaniem, czy indywidualizacja osoby trzeciej jest konieczna dla uwolnienia się od odpowiedzialności z art. 435 k.c., jeżeli istnieją dostatecznie mocne podstawy do przyjęcia, iż szkoda została wyrządzona zawinionym zachowaniem osoby „z zewnątrz”, za którą prowadzący przedsiębiorstwo nie ponosi odpowiedzialności.

O.M.P.

*

III CZP 31/17

„1. Czy dopuszczalne jest uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym poprzez wpisanie prawa własności na rzecz współwłaścicieli nieruchomości, którzy pomimo zawiadomienia w trybie art. 195 § 2 k.p.c. nie przystąpili do sprawy w charakterze powodów?

2. jeżeli wspólne występowanie po stronie powodowej współwłaścicieli o jakich mowa w punkcie 1 zagadnienia nie jest wymagane, to czy konieczny wówczas jest ich udział w sprawie w charakterze pozwanych?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 lutego 2017 r., XXIII Ga 1967/16, A. Wyraz-Wieczorek, M. Balion-Hajduk, M. Rak)

Sąd Okręgowy wskazał, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, zgodnie z którym w sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej zachodzi współuczestnictwo konieczne pomiędzy osobami wpisanymi w dziale drugim księgi wieczystej, jak i osobami, które żądają ujawnienia swoich praw w tej księdze (art. 72 § 2 k.p.c.). Wniosek ten wyprowadza się z celu postępowania, jakim jest doprowadzenie księgi wieczystej do jej rzeczywistego, a więc aktualnego w czasie orzekania stanu prawnego. Trzeba jednak dostrzec poglądy odmienne, których przykładem jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 kwietnia 2006 r., III CSK 114/05 (OSP 2007, nr 4, poz. 46), wskazujący, że w sprawie

o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym, wszczętej przez jednego ze współwłaścicieli, nie zachodzi między nim a pozostałymi współwłaścicielami współuczestnictwo konieczne. Pogląd o samodzielnej legitymacji czynnej jednego ze współwłaścicieli zyskał akceptację doktryny z tym zastrzeżeniem, że gdy pozostali współuprawnieni nie zgodzili się wystąpić w procesie po stronie powodowej, powinni być pozwany. Orzecznictwo sądów powszechnych potwierdza tezę, że legitymacja bierna w odniesieniu do roszczenia wywodzonego z art. 10 ust. 1 u.k.w.h. dotyczy osoby, na rzecz której prawo zostało wpisane do księgi wieczystej lub której prawo nie zostało obciążone. Przedstawione stanowiska orzecznictwa i doktryny wskazują występowanie poważnych wątpliwości interpretacyjnych, a ich wyjaśnienie ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy.

O.M.P.

*

III CZP 32/17

„Czy zakładowi opieki zdrowotnej przysługuje roszczenie wobec Narodowego Funduszu Zdrowia o zapłatę wynagrodzenia z tytułu udzielenia świadczeń opieki zdrowotnej w sytuacjach, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. Nr 91, poz. 408 ze zm.) oraz art. 30 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 1997 r. Nr 28, poz. 152 ze zm.) osobom innym niż świadczeniobiorcy w rozumieniu art. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 581 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 15 listopada 2016 r., VI ACa 1343/15, I. Piotrowska, M. Łochowski, M. Jabłoński)

Odwołując się do brzmienia art. 7 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej (u.z.o.z.), art. 30 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty (u.z.l.d.) oraz do regulacji zamieszczonej w art. 19 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (u.ś.o.z.), Sąd Apelacyjny przypomniał, że w orzecznictwie nie budzi wątpliwości,

iż obowiązki wynikające z art. 7 u.z.o.z. i art. 30 u.z.l.l.d. mają charakter bezwzględny i wyprzedzają ograniczenia wynikające z umów o świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych.

Podkreślenia wymaga ponadto, że z ww. regulacjami wiąże się także obowiązek Narodowego Funduszu Zdrowia finansowania świadczeń udzielonych przez świadczeniodawcę świadczeniobiorcy w warunkach przewidzianych w powołanych przepisach niezależnie od ustalonego w umowie o świadczenia opieki zdrowotnej tzw. limitu świadczeń, a nawet niezależnie od zawarcia takiej umowy.

Sąd drugiej instancji wskazał, że w świetle całości regulacji dotyczących świadczenia opieki zdrowotnej trudno przesądzić, czy istnieje podstawa prawna dla finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń udzielanych w przypadkach tzw. nagłych na rzecz osób innych niż osoby ubezpieczone lub osoby uprawnione do świadczeń finansowanych ze środków publicznych pomimo braku ubezpieczenia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, przepisy art. 7 u.z.o.z. i art. 30 u.z.l.l.d. nie wprowadzają żadnych kryteriów podmiotowych, zatem prawa i obowiązki z nich wywodzone dotyczą wszystkich osób, które znalazły się w sytuacji definiowanej jako przypadek nagły, niezależnie od tego czy są świadczeniobiorcami w rozumieniu przepisów ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Wobec tego, że powołane przepisy nie stanowią o źródłach finansowania świadczeń w przypadkach nagłych, należy postawić pytanie, kto ma finansować świadczenia udzielone osobom, które nie są świadczeniobiorcami. Ze względu na zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wydaje się, że obowiązek taki nie spoczywa na Narodowym Funduszu Zdrowia.

Według Sądu drugiej instancji, za błędny należy uznać pogląd wywodzący odpowiedzialność Narodowego Funduszu Zdrowia za świadczenia zdrowotne udzielone osobom innym niż świadczeniobiorcy z treści art. 13 i 14 u.ś.o.z. Przepis art. 13 u.ś.o.z. wskazuje sposób finansowania świadczeń zdrowotnych zależnie od posiadania statusu ubezpieczonego lub osoby innej niż ubezpieczona, ale w ramach definicji świadczeniobiorcy (art. 2 u.ś.o.z.). Z kolei art. 14 u.ś.o.z. jest rozwinięciem tej zasady; wskazuje podmioty finansujące udzielanie świadczeń zdrowotnych ze środków publicznych, lecz na zasadach i w zakresie określonych

w ustawie. Norma określona w powołanym przepisie jest więc wtórna w stosunku do pozostałych regulacji określających podmiotowy i przedmiotowy zakres stosowania ustawy.

A.Z.

*

III CZP 33/17

„Czy przy aktualizacji opłaty, o której mowa w art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2016 r., poz. 2147), możliwe jest zaliczenie na poczet różnicy między opłatą dotychczasową a opłatą zaktualizowaną wartości nakładów poniesionych przez użytkownika wieczystego nieruchomości na budowę poszczególnych urządzeń infrastruktury technicznej dokonanych przed pierwszą aktualizacją opłaty, a jeśli tak – to czy można je zaliczyć w toku pierwszej aktualizacji?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 stycznia 2017 r., VI ACa 1651/15, J. Pyżlak, M. Łochowski, T. Pałdyna)

Źródłem wątpliwości Sądu Apelacyjnego jest niezbyt precyzyjne brzmienie art. 77 ust. 4–6 ustawy o gospodarce nieruchomościami (u.g.n.), odczytywanego w związku z ust. 5 tego artykułu. Sąd drugiej instancji podkreślił, że zarówno w literaturze, jak też w orzecznictwie brak szczegółowego omówienia tej kwestii, a istniejące wypowiedzi ograniczają się w zasadzie do wykładni opartej tylko na brzmieniu przepisu.

Jak zauważył Sąd Apelacyjny, wbrew brzmieniu art. 77 ust. 4 u.g.n., w doktrynie i orzecznictwie zakłada się raczej, że nakłady poniesione przed pierwszą aktualizacją mogą podlegać rozliczeniu na podstawie tego przepisu. Sąd Apelacyjny podkreślił jednak, że w jego ocenie z brzmienia art. 77 u.g.n. nie wynika jednoznacznie, iż istnieje możliwość zaliczenia na poczet różnicy między opłatą dotychczasową a opłatą zaktualizowaną nakładów poniesionych przed pierwszą aktualizacją. Okoliczność, że w obecnym stanie prawnym istnieje, zgodnie z art. 77 ust. 5 u.g.n., możliwość uwzględnienia nakładów nierozliczonych w po-

przednich aktualizacjach, a zatem poczynionych przed datą poprzedniej aktualizacji, nie jest równoznaczne z możliwością rozliczenia nakładów sprzed pierwszej aktualizacji.

Sąd drugiej instancji zauważył, że z art. 77 ust. 4 w związku z ust. 5 u.g.n. zdaje się wynikać, iż na poczet różnicy między opłatą dotychczasową a opłatą zaktualizowaną zalicza się wyłącznie nakłady poniesione po pierwszej aktualizacji. Z drugiej strony trudno jednak dopatrzeć się jakichkolwiek racji takiego ograniczenia. Takiego ograniczenia nie było w pierwotnym brzmieniu przedmiotowej ustawy, gdy art. 77 ust. 4 u.g.n. odsyłał do regulacji dotyczącej opłaty adiacenckiej. W świetle art. 148 ust. 4 u.g.n., który miał tu odpowiednie zastosowanie, na poczet opłaty z tytułu użytkowania wieczystego można było zaliczyć wartość świadczeń wniesionych przez właściciela lub użytkownika wieczystego nieruchomości, w gotówce lub w naturze, na rzecz budowy poszczególnych urządzeń infrastruktury technicznej, bez żadnych dodatkowych ograniczeń, a w szczególności ograniczeń terminowych.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, termin „dzień ostatniej aktualizacji” nie może być rozumiany dosłownie. Przy uwzględnieniu brzmienia art. 77 ust. 5 u.g.n. trzeba uznać, że chodzi tu o nakłady poniesione przez użytkownika wieczystego na budowę poszczególnych urządzeń infrastruktury technicznej niezaliczone jeszcze w trybie tych przepisów. Chodzi zatem raczej o interwał czasowy od chwili ustalenia dotychczasowej opłaty (w trybie aktualizacji lub w umowie) do chwili aktualizacji, w toku której dokonuje się zaliczenia, czy – inaczej rzecz ujmując – o każde podniesienie wysokości dotychczasowej opłaty na skutek aktualizacji.

Według Sądu drugiej instancji, brak argumentów ograniczających możliwość rozliczenia nakładów już przy pierwszej aktualizacji. Rozwiązanie takie byłoby racjonalne tylko przy założeniu, że w ogóle nie można zaliczać nakładów poczynionych przed pierwszą aktualizacją. Także jednak takie założenie nie ma wyraźnego uzasadnienia aksjologicznego, możliwość bowiem „zaliczenia,” o której mowa w art. 77 ust. 4 u.g.n., ma na względzie udział użytkownika wieczystego w kosztach budowy urządzeń infrastruktury technicznej realizowanej na ogół nie tylko w jego własnym interesie, ale także w interesie publicznym.

A.Z.

III CZP 34/17

„Czy w postępowaniu o ustanowienie służebności przesyłu dopuszczalne jest wydanie na podstawie art. 318 § 1 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. postanowienia wstępnego o uznaniu żądania ustanowienia tej służebności za usprawiedliwione?”

(postanowienie Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 30 marca 2017 r., II Ca 885/16, J. Misztal-Konecka, M. Postulska-Siwiek, D. Iskra)

Za twierdzącą odpowiedzią na przedstawione zagadnienie prawne przemawiają, zdaniem Sądu drugiej instancji, przede wszystkim względy ekonomii procesowej, stanowiące najpełniejsze uzasadnienie instytucji wyroku wstępnego. Poza tym istota odpowiedniego stosowania przepisów o procesie (art. 13 § 2 k.p.c.) wymaga udzielenia odpowiedzi dotyczącej możliwości i zakresu ewentualnej modyfikacji normy prawnej „procesowej” w postępowaniu nieprocesowym. Możliwe jest zatem uznanie, że każdy przypadek, w którym da się wyodrębnić co najmniej dwie fazy orzekania, lub też co najmniej dwa wzajemnie zależne zagadnienia, spełnia wymagania odpowiadające „zasadzie” i „wysokości”. W takim przypadku można opowiadać się za przyznaniem kryterium „zasady” tej kwestii, która ma szczególnie istotne znaczenie dla ostatecznego rozstrzygnięcia o żądaniu głównym. Sąd Okręgowy poniósł, że w sprawach o ustanowienie służebności drogi koniecznej Sąd Najwyższy dopuścił możliwość wydawania postanowień wstępnych.

Sąd drugiej instancji wskazał też na istotne argumenty usprawiedliwiające wyłączenie takiej możliwości. Po pierwsze, brak regulacji odpowiadającej art. 567 § 2, art. 618 § 1 i 685 k.p.c. albo przepisom pozakodeksowym (np. art. 11 ust. 2 u.w.l.), pozwalających wprost na orzekanie wstępne w sprawach o ustanowienie służebności przesyłu. Po drugie, regulacja przewidziana w art. 318 § 1 k.p.c. stanowi istotny wyjątek od zasady całościowego orzekania o przedmiocie postępowania i może prowadzić do zakłócenia sprawności postępowania. Po trzecie, są orzeczenia Sądu Najwyższego wyłączające wydawanie postanowień wstępnych w sprawach nieprocesowych, np. w sprawach o stwierdzenie nabycia spadku (uchwała z dnia 26 lutego 1968 r., III CZP 101/67, OSNC 1968, nr 12, poz. 203), o sposób zniesienia współwłasności (postanowienia z dnia 25 listopada 1999 r., II CKN 750/98, OSNC 2000, nr 6, poz. 107, z dnia 22 października

2009 r., III CSK 21/09, OSNC 2010, nr 4, poz. 61) oraz o sposób dokonania działu spadku (postanowienie z dnia 22 października 2009 r., III CSK 21/09, OSNC 2010, nr 4, poz. 61). Po czwarte, niezbędne jest spełnienie wprost wymagań przewidzianych w art. 318 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.

Możliwość wydania wyroku wstępnego wymaga precyzyjnego rozdzielenia sfery zasady od sfery wysokości. Orzeczenie wstępne unormowane w art. 318 § 1 k.p.c. ma charakter orzeczenia ustalającego w sprawie o zasądzenie, tymczasem sprawa o ustanowienie służebności przesyłu nie podlega tak klarownemu podziałowi, a sama służebność nie jest świadczeniem podlegającym „stopniowaniu”, „mierzeniu” lub „ważeniu”, co jest cechą świadczeń pieniężnych lub dotyczących rzeczy zamiennych. Sąd Okręgowy porównał ją do sprawy o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli, w której wydanie wyroku wstępnego jest niedopuszczalne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CKN 738/98, OSNC 2000, nr 7–8, poz. 146).

M.M.

*

III CZP 35/17

„Czy przepisy ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego z dnia 11 kwietnia 2003 r. (Dz.U. Nr 64, poz. 592) w brzmieniu wprowadzonym ustawą o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw z dnia 14 kwietnia 2016 r. (Dz.U. z 2016 r., poz. 585) znajdują zastosowanie do spraw egzekucyjnych z nieruchomości rolnych wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, tj. przed dniem 30 kwietnia 2016 r.,

a w przypadku odpowiedzi twierdzącej

– na jakim etapie postępowania egzekucyjnego powinna nastąpić weryfikacja warunków nabycia nieruchomości rolnej określonych w art. 2a i 4 ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego z dnia 11 kwietnia 2003 r. (Dz.U. Nr 64, poz. 592 ze zm.)?”

(postanowienie Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 9 marca 2017 r., IV Cz 2729/16, M. Jabłoński, P. Wawrzyńkiewicz, I. Wróblewska-Pokora)

Sąd Okręgowy wskazał, że przepisy ustawy wskazanej w zagadnieniu prawnym – po ich zmianie – stwarzają poważne problemy interpretacyjne. Podkreślił, że art. 12 ustawy zmieniającej stanowi co prawda, iż do postępowań dotyczących nabycia nieruchomości rolnych oraz wpisu do księgi wieczystej wszczętych na podstawie ustaw zmienianych w art. 3, 4, 6 oraz 7 i niezakończonych do dnia wejścia w życie ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, jednak nie wskazano w nim kodeksu postępowania cywilnego ani przepisów o postępowaniu egzekucyjnym.

W rozpoznawanej sprawie Sąd Rejonowy udzielił przybicia w sytuacji, w której wniosek o przejęcie nieruchomości na podstawie art. 984 k.p.c. został złożony przez wierzyciela przed wejściem w życie ustawy zmieniającej, a postanowienie o przybicciu zapadło po tym dniu. Sąd Rejonowy wyraził pogląd, że do postępowania egzekucyjnego wszczętego przed dniem 30 kwietnia 2016 r. powinno się stosować nowe przepisy ograniczające obrót ziemią rolną. Zdaniem Sądu Okręgowego, istotne jest ustalenie na jakim etapie postępowania egzekucyjnego i w jaki sposób dochodzi do weryfikacji tego, czy nabywca spełnia przesłanki przewidziane w art. 2a ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego; czy i na jakim etapie dopuszczalne jest wystąpienie przez licytanta o wyrażenie zgody, o której mowa w art. 2a ust. 4 tej ustawy – na etapie po zakończeniu przetargu, po przybicciu czy zawsze taki zarzut prawa materialnego w zażaleniu na przybiccie skutkowałby uchyleniem postanowienia o przybicciu, a w rezultacie bezskutecznością przeprowadzonej licytacji.

Sąd drugiej instancji wskazał jednak, że możliwe jest uznanie, iż intencją ustawodawcy było stosowanie przepisów znowelizowanej ustawy do postępowań egzekucyjnych wszczętych po dniu wejścia jej w życie, a do postępowań wszczętych przed dniem jej wejścia w życie przepisów dotychczasowych, a więc nie przewidujących ograniczeń w nabywaniu nieruchomości rolnych. Wskazał również, że taka interpretacja byłaby zgodna z ogólną zasadą niedziałania prawa wstecz.

Zarazem Sąd Okręgowy wyłączył istnienie luki w prawie, którą można byłoby uzupełnić w drodze analogii do art. 12 ustawy zmieniającej.

M.M.

III CZP 36/17

„Czy w razie poważnego uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia osobom najbliższym poszkodowanego może przysługiwać na podstawie art. 448 k.c. roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne z tytułu naruszenia ich własnego dobra osobistego?

a na wypadek udzielenia pozytywnej odpowiedzi na to pytanie:

czy w świetle art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 2060 ze zm.) świadczenie ubezpieczyciela w ramach umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych obejmuje zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę z tytułu naruszenia dóbr osobistych osób najbliższych poszkodowanego, który doznał poważnego uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia?”

(wniosek Rzecznika Finansowego z dnia 21 kwietnia 2017 r., RF/108/17/TML)

Wnioskodawca przedstawił poglądy opowiadające się za niedopuszczalnością dochodzenia zadośćuczynienia pieniężnego przez bliskich osób poszkodowanych w wyniku czynu niedozwolonego oraz stanowiska, które prezentują odmienny punkt widzenia. Zgodził się z poglądem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 r., IV CSK 307/09 (OSNC-ZD 2010, nr C, poz. 91), że rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź, podlega ochronie prawa, w tym ochronie prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych, które stanowią dobro osobiste członków rodziny. Wnioskodawca stwierdził, że naruszenie tego dobra osobistego może nastąpić w różny sposób. W razie doznania przez poszkodowanego szczególnie poważnego uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia dochodzi do zaburzenia dotychczasowych relacji z osobą najbliższą (lub też niemożności nawiązania normalnych relacji, np. gdy poszkodowanym jest noworodek). Stan taki niewątpliwie powoduje ból, cierpienie i poczucie krzywdy u członków najbliższej ro-

dziny. Może też prowadzić do istotnego zaburzenia dotychczasowego życia całej rodziny i poszczególnych jej członków.

W ocenie Rzecznika Finansowego, bliskim osoby, która w wyniku deliktu doznała poważnego uszczerbku na zdrowiu, powodującego faktyczne zerwanie lub poważne ograniczenie więzi rodzinnych, przysługuje roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia pieniężnego z tytułu naruszenia ich własnego dobra osobistego. Zdaniem wnioskodawcy, w razie uznania, że bliscy poszkodowanego mogą żądać zapłaty zadośćuczynienia pieniężnego, o którym mowa w art. 448 k.c., należy opowiedzieć się też za wykładnią norm wynikających z przepisów ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, która zakłada możliwość dochodzenia tego typu roszczeń z tytułu umowy ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych.

M.M.

*

III CZP 37/17

„Czy dla zachowania terminu, o którym mowa w art. 129 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (jedn. tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 519) wystarczające jest złożenie przed jego upływem do sądu wniosku o zawezwanie do próby ugodowej czy też doręczenie tego wniosku obowiązanemu?”

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 kwietnia 2017 r., I ACa 1598/16, H. Nowicka de Poraj, M. Boniecki, P. Czepiel)

Sąd Apelacyjny uznał za jednolity – w orzecznictwie i doktrynie – pogląd, że termin przewidziany w art. 129 ust. 4 p.o.ś. jest terminem zawitym (por. m.in. wyrok z dnia 4 grudnia 2013 r., II CSK 161/13, OSNC-ZD 2015, nr B, poz. 16). Zgodności takiej nie ma już jednak w kwestii, jakie działania poszkodowanego uznać należy za wystarczające do dochowania tego terminu. Kluczowe jest, zdaniem Sądu drugiej instancji, wyjaśnienie, co należy rozumieć pod pojęciem „wystąpienia z roszczeniem”.

W wyroku z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 254/12 (nie publ.) Sąd Najwyższy jednoznacznie uznał, że stwierdzenie, czy sprawa ma charakter sporny, jest możliwe po wezwaniu obowiązanego do spełnienia przewidzianego ustawą obowiązku i wyrażeniu przez niego stanowiska, także po wniesieniu pozwu. Zaakcentował, że w art. 136 ust. 1 p.o.ś. nie został wprowadzony obowiązek wyczerpania przez strony postępowania ugodowego i przepis ten nie zawiera również określenia skutków niewzwania obowiązanego do zapłaty przed skierowaniem pozwu do sądu.

Jak stwierdził Sąd Apelacyjny, w podnoszonej kwestii można jednak zająć zgoła odmienne stanowisko, o czym przekonuje wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2015 r., II CSK 720/14 (nie publ.), w którym stwierdzono, że w razie gdy nośnikiem oświadczenia o zgłoszeniu roszczenia związanego z ograniczeniem korzystania z nieruchomości jest pozew lub inne pismo procesowe, do dochowania terminu, o którym mowa w art. 129 ust. 4 p.o.ś. konieczne jest, aby przed jego upływem pozew lub to pismo zostały doręczone obowiązanemu, nie wystarcza zaś to, że przed tym upływem powództwo zostanie wytoczone lub pismo zostanie wniesione do sądu.

Wskazane wątpliwości wzmaga kontrowersyjna, zdaniem Sądu drugiej instancji, koncepcja możliwości zastosowania przepisów o przerwaniu biegu przedawnienia do terminów o charakterze materialnoprawnym. W orzecznictwie zdaje się dominować pogląd o dopuszczalności stosowania m.in. art. 123 §1 pkt 1 k.c. do terminu zawitego, ale w drodze tzw. ostrożnej analogii, w znacznie ograniczonym zakresie i z zastrzeżeniami uwzględniającymi charakter i funkcje określonego terminu zawitego (wyrok z dnia 21 lipca 2016 r., II CSK 575/15, OSNC 2017, nr 4, poz. 49).

M.M.

*

III CZP 38/17

„Czy jednostka samorządu terytorialnego, której organ, zgodnie z art. 19 pkt 1 i 2 w związku z art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r.,

poz. 1440), jest zarządcą części drogi publicznej przeznaczonej do ruchu pieszych, ponosi odpowiedzialność za szkody spowodowane zdarzeniem, do którego doszło w następstwie niewykonania przez właściciela nieruchomości, obowiązku wynikającego z art. 5 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości w gminach (jedn. tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 250), uprzątnięcia zanieczyszczeń z chodnika stanowiącego wydzieloną część drogi publicznej służącą dla ruchu pieszego, położoną bezpośrednio przy granicy nieruchomości?”

(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 28 lutego 2017 r., II Ca 252/16, B. Stachowiak, C. Chorzępa, J. Jaroń)

Sąd Okręgowy przypomniał, że utrzymanie czystości i porządku na chodniku regulują dwa, wymienione w zagadnieniu prawnym akty prawne.

Według pierwszego, obowiązek utrzymania czystości nawierzchni chodników należy do zarządcy drogi, przy czym obowiązek ten obejmuje także odśnieżanie i zwalczanie śliskości zimowej (art. 4 ust. 1 pkt 20). Zgodnie z drugim aktem prawnym, to właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku przez uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z chodników położonych wzdłuż nieruchomości (art. 5 ust. 1 pkt 4). Sąd drugiej instancji podkreślił, że relacje między tymi dwiema ustawami w zakresie obowiązków gmin i właścicieli nieruchomości w zakresie zapewnienia czystości chodników nie zostały przez ustawodawcę określone. Na ich niezharmonizowanie wskazał także Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 5 listopada 1997 r., K 22/97 (OTK 1997, nr 3–4, poz. 41).

Sąd drugiej instancji wskazał na pogląd, że powołane ustawy regulują te kwestie w sposób samodzielny i od siebie niezależny, z podkreśleniem, że gdyby zamiarem ustawodawcy było wyłączenie odpowiedzialności zarządy drogi w sytuacjach opisanych w art. 5 ust. 1 pkt 4 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 4 ustawy o utrzymaniu czystości w gminach, dałby temu wyraz wprowadzając obciążenie właścicieli nieruchomości. Skoro jednak tego nie uczynił, można twierdzić, że obowiązek ten spoczywa niezależnie na obu podmiotach, a w razie powstania szkody na

skutek niewypełnienia obowiązku utrzymania chodnika w czystości, odpowiedzialność gminy i właściciela nieruchomości, do której granic ta część drogi przylega, ma charakter solidarny, zgodnie z art. 441 § 1 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2010 r., IV CSK 369/09, nie publ.).

M.M.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Umowa przeniesienia prawa wieczystego użytkowania gruntu zabudowanego, niezawierająca postanowień o przeniesieniu także prawa własności budynków, nie jest nieważna, jeżeli wolą stron nie było przeniesienie tylko prawa użytkowania wieczystego z pozostawieniem zbywcy prawa własności budynków.

(wyrok z dnia 4 lipca 2014 r., II CSK 612/13, H. Piętrzkowski, J. Górski, M. Romańska, OSNC 2015, nr 6, poz. 73; OSP 2016, nr 1, poz. 4; BSN 2014, nr 9, s. 9; NPN 2014, nr 3, s. 112; MoP 2015, nr 15, s. 810)

Glosa

Bartosza Chudzińskiego, Palestra 2016, nr 13, s. 353

Glosa ma charakter aprobujący.

Autor zauważył, że w glosowanym wyroku Sąd Najwyższy zabrał głos w kwestii dotyczącej skuteczności umowy przeniesienia użytkowania wieczystego, niezawierającej postanowień o przeniesieniu znajdujących się na tym gruncie budynków i innych urządzeń, która od lat dzieli przedstawicieli doktryny oraz judykatury. Glosator przywołał dwa poglądy, przyjmowane dotychczas w tej materii. Według jednego poglądu, pominięcie w umowie takich postanowień powoduje jej bezwzględnie nieważność, drugi zaś pogląd traktuje, że umowa taka jest w pełni skuteczna, a własność nieruchomości budynkowych z mocy prawa przechodzi na wieczystego użytkownika.

W glosowanym orzeczeniu Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że dokonanie oceny, czy w stanie faktycznym sprawy zawarta pomiędzy stronami umowa przeniesienia prawa użytkowania wieczystego gruntu była nieważna, wymagało zbadania jej treści, uwzględniającej rzeczywistą wolę stron tej umowy w zakresie rozporządzenia także znajdującymi się na wieczyście użytkowanym gruncie nieruchomościami budynkowymi. Autor uznał za trafne odwołanie się w tym celu do ogólnych zasad wykładni oświadczeń woli wyrażonych w art. 65 k.c. W ocenie glosatora, za zasadnością tego stanowiska przemawia także postulowana w piśmiennictwie – choć niewskazana przez Sąd Najwyższy wprost w glosowanym wyroku – dyrektywa życzliwej interpretacji oświadczeń woli (*benigna interpretatio*).

Głosę krytyczną do wyroku opracował T. Justyński (OSP 2016, nr 1, poz. 4).

K.G.

*

Roszczeniem związanym z działalnością gospodarczą w rozumieniu art. 118 k.c. – w przypadku przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną – jest wyłącznie roszczenie wynikające z czynności prawnych będących z tą działalnością w bezpośrednim związku.

(wyrok z dnia 3 października 2014 r., V CSK 630/13, M. Romańska, I. Koper, A. Owczarek, OSNC 2015, nr 7–8, poz. 96; OSP 2016, nr 12, poz. 113; BSN 2015, nr 1, s. 9; MPH 2014, nr 3, s. 42)

Glosa

Jerzego P. Naworskiego, Orzecznictwo Sądów Polskich 2017, nr 4, poz. 43

To druga krytyczna glosa autora do tego orzeczenia. Tym razem jej przedmiotem była kwestia początku biegu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody *ex contractu* wyrządzonej nienależytym wykonaniem zobowiązania.

Autor podzielił pogląd, że stan faktyczny był objęty hipotezą art. 118 *in fine* k.c., podał jednak w wątpliwość, czy rzeczywiście doszło do przedawnienia roszczenia powoda. Zasadnicze pytanie, na które komentator nie znalazł odpowiedzi w uzasadnieniu glosowanego orzeczenia,

sprowadza się do ustalenia momentu naruszenia zobowiązania przez wykonawcę i wystąpienia u inwestora szkody pozostającej w związku przyczynowym z tym naruszeniem.

Zdaniem komentatora, w rachubę wchodzi trzy daty: dzień odbioru obiektu, dzień powstania (ujawnienia) wady i dzień jej stwierdzenia (wykrycia) przez inwestora. Autor zarzucił, że pogląd, iż w każdym przypadku jest to dzień odbioru obiektu przez inwestora, Sąd Najwyższy wygłosił *ex cathedra*, nie przytaczając na jego poparcie żadnych argumentów. Glosator zgodził się z tym poglądem jedynie w odniesieniu do wad wykrytych przez inwestora w momencie odbioru obiektu. Stwierdził jednocześnie, że nie wszystkie wady obiektu mogą być stwierdzone już w tym momencie, bo powstają (ujawniają się) dopiero później. Uznał, że w takim przypadku nie istnieją przesłanki konieczne do powstania roszczenia z art. 471 k.c., tj. naruszenie zobowiązania oraz wyrządzenie szkody (art. 361 § 2 k.c.), pozostającej w adekwatnym związku przyczynowym z bezprawnością kontraktową (art. 361 § 1 k.c.). O ile do obrony jest opinia, że w dniu odbioru obiektu występuje naruszenie zobowiązania będące przyczyną szkody, nawet jeżeli wady ujawnią się potem, o tyle nie można już wówczas mówić o wyrządzeniu wierzycielowi szkody (art. 361 § 2 k.c.). Szkoda, a tym samym roszczenie odszkodowawcze, powstaje bowiem nie wcześniej niż z chwilą wystąpienia w majątku poszkodowanego pierwszych negatywnych konsekwencji zdarzenia będącego jej przyczyną. W przypadku tych wad spełnienie przesłanek określonych w art. 471 k.c. następuje więc dopiero w dniu, w którym ujawniła się wada.

Pierwsza glosa krytyczna J.P. Naworskiego do tego orzeczenia została opublikowana w OSP 2016, nr 12, poz. 103. Głosę częściowo krytyczną opracował także P. Bielski (Lex nr 1509115).

M.M.

*

Niedopuszczalny jest wpis do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym jednego prokurenta z zastrzeżeniem, że może on działać tylko łącznie z członkiem zarządu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 30 stycznia 2015r., III CZP 34/14, T. Ereciński, J. Frąckowiak, A. Kozłowska, Z. Kwaśniewski, B. Myszk, A. ...)

K. Strzelczyk, M. Wysocka, OSNC 2015, nr 7–8, poz. 80; BSN 2015, nr 1, s. 8; OSP 2015, nr 10, poz. 92; Glosa 2015, nr 4, s. 17; Rej. 2015, nr 2, s. 165; NPN 2015, nr 1, s. 88; MoP 2015, nr 4, s. 172; MPH 2015, nr 1, s. 33; Glosa 2016, nr 1, s. 10; Prok. i Pr. 2016, nr 6, wkładka, poz. 44)

Glosa

Grzegorza Pawłowskiego, Glosa 2017, nr 1, s. 46

Glosa jest aprobująca.

Glosator w szczególności podzielił stanowisko Sądu Najwyższego, który zwrócił uwagę, nawiązując do teorii organów i teorii przedstawicielstwa, a w konsekwencji i reprezentacji mieszanej, że przy dokonywaniu oceny zróżnicowanych sposobów reprezentowania spółki kapitałowej należy odwołać się do ich podstawy prawnej, która musi wynikać z ustawy, umowy spółki lub statutu. Jest to naturalna konsekwencja fundamentalnej zasady sformułowanej w art. 38 k.c., stanowiącej, że spółka jako osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i opartym na niej statucie.

Glosator zaaprobował także stanowisko Sądu Najwyższego odmawiające możliwości modyfikacji zasad reprezentacji spółki przez oświadczenie woli członka lub członków zarządu, gdyż przemawia za tym nie tylko wykładnia przepisów o prokurze, lecz także określone w art. 38 k.c. zasady kształtowania reprezentacji osoby prawnej. Zdaniem glosatora, Sąd Najwyższy zasadnie stwierdził, że za dopuszczalne na podstawie art. 38 k.c. należy uznać określenie w umowie (statucie) spółki takiego sposobu reprezentacji spółki, iż oświadczenie woli w imieniu spółki może złożyć jeden z prokurentów łącznych i członek zarządu. Tylko taka prokura łączna niewłaściwa jest dopuszczalna na tle przepisów kodeksu cywilnego i kodeksu spółek handlowych, gdyż to ustawa lub oparty na niej statut (umowa spółki), a nie oświadczenie woli członków zarządu spółki mogą decydować o reprezentacji spółki.

Konkludując glosator stwierdził, że w komentowanej uchwale Sąd Najwyższy rozwinął i dogłębnie uzasadnił, powołując się na teorię organów i teorię przedstawicielstwa, tezy zarysowane w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2001 r., III CZP 6/01 (OSNC 2001, nr 10, poz. 148).

Glosy do uchwały opracowali również: B. Kozłowska-Chyła (R.Pr. 2015, nr 2, Zeszyty Naukowe, s. 122), A. Karczmarek (R.Pr. 2015, nr 3, Zeszyty Naukowe, s. 207), W. Jurcewicz (Glosa 2015, nr 4, s. 17), A. Opalski i A.W. Wiśniewski (OSP 2015, nr 10, poz. 92), A. Kidyba (Glosa 2016, nr 1, s. 18), P. Kędzierski (MoP 2016, nr 5, s. 269), M. Drozdowicz, (PZP 2016, nr 2, s. 88). Omówili ją także: M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2015, nr 3–4, s. 173), T. Szczurowski w opracowaniu „Niedopuszczalność prokury łącznej niewłaściwej” (MoP 2015, nr 21, s. 1129), P. Popardowski w „Przeglądzie orzecznictwa” (Glosa 2016, nr 1, s. 10), M. Romanowski w felietonie „Myślę więc jestem – czyli o wkładzie Kartezjusza w instytucję prokury mieszanej” (MoPH 2015, nr 4, s. 45), K. Szczepańska w opracowaniu „Prokura łączna niewłaściwa w spółkach kapitałowych” (PPH 2016, nr 6, s. 19) oraz G. Jędrejek, „Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa”, red. J. Kosonoga, Warszawa 2016, s. 224. Krótki komentarz do uchwały jest dziełem D. Dworka i P. Frelaka, (MoP 2016, nr 18, dodatek, s. 12).

P.G.

*

teza oficjalna

Nie jest wyłączone w konkretnych okolicznościach faktycznych powołanie członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na kolejne kadencje w drodze dorozumianej woli wspólników.

teza opublikowana w „Przeglądzie Sądowym”

Brak dowodu na to, aby istniały w formie pisemnej uchwały o odnowieniu członkom zarządu mandatu na kolejne kadencje (o powołaniu na kolejne kadencje), nie stoi na przeszkodzie ocenie, że byli oni powoływani w formie uchwał podejmowanych *per facta concludentia*.

(wyrok z dnia 4 marca 2015 r., IV CSK 340/14, M. Wysocka, W. Katner, J. Grela, niepubl.)

teza opublikowana w „Glosie”

W braku wyraźnej regulacji w umowie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, iż członkowie zarządu są powołani na czas nieoznaczony, przy jednoczesnym braku wskazania, że są oni powoływani na określoną tam kadencję (np. 3 lat), przepis art. 202 § 1 k.s.h. wprowadza domniemanie, że kadencja członka zarządu trwa jeden rok. Oznacza to, że zarządcy muszą co roku poddać się weryfikacji wspólników. Wspólnicy niezadowoleni z pracy zarządu nie „odnowią” mandatu członkom zarządu, których roczna kadencja się zakończyła.

Glosa

Zbigniewa Kuniewicz i Katarzyny Malinowskiej-Woźniak, Przegląd Sądowy 2017, nr 3, s. 113

Glosatorzy wskazali, że wśród przedstawionych przez Sąd Najwyższy okoliczności mających uzasadniać odnawialność mandatów członków zarządu największą uwagę należy skoncentrować na corocznych uchwałach zatwierdzających sprawozdania (sprawozdanie finansowe, sprawozdanie zarządu z działalności spółki) oraz udzielających absolutorium osobom traktowanym jako członkowie zarządu. Stwierdzili, że przez udzielenie absolutorium osobom funkcjonującym jako członkowie zarządu wspólnicy akceptowali ich działania w tym charakterze. Zwrócili jednak uwagę, że uchwały o udzieleniu absolutorium, zgodnie z ich treścią oraz funkcją, dotyczyły zawsze okresu przeszłego. Uchwała taka musiałaby mieć zatem charakter nie tylko uchwały podjętej w sposób dorozumiany, lecz także uchwały powołującej członka zarządu z mocą wsteczną. W ich ocenie przypisanie uchwale skutków działania *ex nunc*, czyli uznanie, że udzielenie absolutorium należy traktować jako dorozumianą wolę wspólników powierzenia dalszego sprawowania funkcji osobom pozytywnie ocenionym w akcie absolutoryjnym, wymagałoby wyraźnej podstawy prawnej. Autorzy skonstatowali, że wobec braku takiej podstawy prawnej w przepisach kodeksu spółek handlowych, należy krytycznie ocenić komentowany wyrok.

Do omawianego orzeczenia opracowali glosy aprobujące: M. Borowski (Lex nr 1663416) i P. Sekinda (Glosa 2017, nr 1, s. 30 – *vide* niżej), a glosę krytyczną M. Śledzikowski (Glosa 2016, nr 2, s. 19). Komentarz do orzeczenia napisali A. Zeuschner i K. Szymański (MoP 2016, nr 18, dodatek, s. 21).

E.S.

*

Glosa

Piotra Sekindy, Glosa 2017, nr 1, s. 30

Glosa jest aprobująca.

Glosator podkreślił, że komentowane orzeczenie dotyczy dwóch istotnych zagadnień z punktu widzenia praktycznego, tzn. uporządkowania stanowisk, które pojawiały się w orzecznictwie sądowym oraz literaturze prawniczej w zakresie powoływania członków zarządu na czas nieoznaczony oraz jednoznacznego opowiedzenia się za możliwością odnowienia mandatu członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w drodze podjęcia uchwały *per facta concludentia*. Glosator zwrócił uwagę, że kwestia powołania członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na czas nieokreślony budziła przez wiele lat spory w doktrynie.

Zasadniczo prezentowane były dwa stanowiska. Zgodnie z jednym, zaaprobowanym przez Sąd Najwyższy, jeżeli umowa spółki nie stanowi inaczej, mandat członka zarządu wygasa w terminie przewidzianym w art. 202 § 1 k.s.h. Odnosi się to także do sytuacji, w której zgodnie z treścią uchwały wspólników powołanie nastąpiło na czas nieokreślony. Prowadziło to do wniosku, że w braku odmiennych postanowień w umowie spółki kadencja członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością wynosi jeden rok. Według drugiego poglądu, aprobowanego przez Sąd Najwyższy w innych orzeczeniach, w przypadku powołania członka zarządu na czas nieoznaczony nie mają zastosowania przepisy art. 202 § 1 i 2 k.s.h., lecz art. 202 § 4 k.s.h. W konsekwencji członek zarządu powołany na czas nieoznaczony pełni swoją funkcję do czasu wystąpienia jednej z przesłanek wygaśnięcia man-

datu z art. 202 § 4 k.s.h., ewentualnie do czasu, aż zostanie odwołany uchwałą wspólników.

Glosator pokreślił, że w komentowanym wyroku Sąd Najwyższy podjął próbę uporządkowania kwestii dotyczącej powoływania członków zarządu na czas nieoznaczony i zasadnie stwierdził, że zaprezentowane stanowiska nie wyłączają się wzajemnie. Stwierdził, że należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, zgodnie z którym przy powoływaniu członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na czas nieokreślony niezwykle ważne jest zapewnienie należytego brzmienia umowy spółki w tym zakresie. Powinno z niej jednoznacznie wynikać, że wspólnicy dokonali modyfikacji ustawowej zasady wygaśnięcia mandatu i dopuścili powołanie członka zarządu na czas nieoznaczony. Brak takiego postanowienia powoduje, że mandat członka zarządu wygaśnie w terminie przewidzianym w art. 202 § 1 k.s.h.

Sąd Najwyższy opowiedział się również za konstrukcją dorozumianego podjęcia uchwały powołującej członków zarządu, co pośrednio mogłoby wskazywać na odrzucenie możliwości zastosowania art. 14 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym do czynności procesowych. Mając na względzie wątpliwości związane z konstruowaniem dorozumianego lub milczącego powołania członków zarządu, a jednocześnie uwzględniając argumenty przemawiające za dopuszczalnością rozciągnięcia zakresu zastosowania art. 14 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, również na czynności procesowe, glosator przyznał, że warto rozważyć tezę o stosowaniu zasady ochrony zaufania do prawdziwości danych ujawnionych w rejestrze także do czynności procesowych. Konkludując, glosator stwierdził, że dopuszczalne jest powołanie członka zarządu w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością na czas nieoznaczony.

Zdaniem glosatora, Sąd Najwyższy trafnie także zauważył, że z umowy spółki powinno jednoznacznie wynikać, iż wspólnicy dokonali modyfikacji ustawowej zasady wygaśnięcia mandatu i dopuścili powołanie członka zarządu na czas nieoznaczony. Brak takiego postanowienia powoduje, że mandat członka zarządu gaśnie w terminie przewidzianym w art. 202 § 1 k.s.h. Glosator zgodził się także z poglądem, że uchwała powołująca członków zarządu na nową kadencję może zostać podjęta *per facta concludentia*, jednak dorozumianą wolą wspólników nie może

być jedynie utrzymywanie pierwotnego składu zarządu; wola ta powinna obejmować podjęcie uchwały w tym przedmiocie.

W ocenie autora glosy, zasadne było także rozciągnięcie działania art. 14 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym na czynności procesowe w postępowaniu cywilnym. Jest to uzasadnione związkiem postępowania cywilnego ze stosunkami cywilnoprawnymi i może zostać przyjęte na tle art. 379 pkt 2 k.p.c. i art. 14 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym bez wspomnianych negatywnych skutków systemowych powstających z przyjmowania konstrukcji dorozumianej uchwały, także w braku elementów wskazujących na wolę podjęcia uchwały.

P.G.

*

Przedstawiciel ustawywo małoletniego dziecka może udzielić pełnomocnictwa do złożenia oświadczenia o wyrażeniu zgody przewidzianej w art. 34 ust. 3 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 464).

(uchwała z dnia 13 maja 2015 r., III CZP 19/15, J. Gudowski, M. Szulc, D. Zawistowski, OSNC 2016, nr 5, poz. 59; BSN 2015, nr 5, s. 12)

Glosa

Zdzisława Jancewicza, Roczniki Nauk Prawnych 2015, tom XXV, nr 4, s. 187

Glosa ma charakter krytyczny.

Autor zauważył, że glosowana uchwała dotyka istotnych kwestii i formułuje wnioski natury ogólnej, bez dostatecznego uzasadnienia przedstawionych poglądów. Zdaniem glosatora, uchwała ta jest podstawą do postawienia zasadniczych pytań, na które odpowiedź nie jest możliwa bez odwołania się do określenia charakteru czynności, jaką jest zgoda na zabieg medyczny oraz tego, w jaki sposób ujmuje się władzę rodzicielską.

Autor zakwestionował pogląd, że zgoda na zabieg leczniczy nie ma charakteru czynności osobistej. W jego ocenie, nie wymaga szerszej

argumentacji teza, że procedury medyczne zwykle dotyczą sfery osobistej życia człowieka. W konsekwencji należy przyjąć, że zgoda na ich przeprowadzenie należy do tych czynności, które prawo wyłącza z katalogu tych, które w sposób dorozumiany mogą być wykonane przez pełnomocnika. Fakt, że zgoda może być wyrażona przez rodzica niczego nie zmienia, gdyż dotyczy relacji opartej na szczególnej więzi, której brak w przypadku pełnomocnika. Za chybiony autor uznał argument, że rodzic zachowuje kontrolę nad poczynaniami pełnomocnika, ponieważ podawałoby to w wątpliwość sam sens udzielania pełnomocnictwa.

Podobnie glosator ocenił pozostałe argumenty uzasadnienia, a więc możliwość potwierdzenia pełnomocnictwa, uzyskanie zgody rodziców lub sądu opiekuńczego. Ponadto zauważył, że ustawodawca w przypadku niektórych specyficznych czynności wprost przewidział możliwość ich dokonania przez pełnomocnika. W przypadku innych, co do których możliwości takiej w przepisach nie określono, rozwiązanie to nie jest zatem dopuszczalne.

Kolejną kwestią, która zdaniem glosatora przemawia za uznaniem, że udzielenie pełnomocnictwa w omawianej sytuacji faktycznej jest niemożliwe, jest sprawa należytego poinformowania rodzica o planowanym zabiegu. Autor rozważył, czy w takiej sytuacji nie jest zasadne sprawdzenie roli pełnomocnika do roli posłańca dostarczającego właściwej placówce służby zdrowia pisemne oświadczenie o wyrażeniu zgody.

W ocenie glosatora, dopuszczenie możliwości wykonywania czynności w zakresie władzy rodzicielskiej *per procura* może rodzić w praktyce poważne trudności. Rozwój środków szybkiego komunikowania powoduje pytania o formę udzielenia pełnomocnictwa i zasadność jego udzielenia w razie możliwości złożenia tego oświadczenia osobiście. Glosator zauważył również, że w realiach sprawy, która stała się przyczyną podjęcia omawianej uchwały, dyskusyjna jest już kwestia interesu prawnego ojca dziecka w zaskarżeniu decyzji sądu pierwszej instancji, realizującej zasadę dobra dziecka.

Glosy do omawianej uchwały opracowali także A. Kallaus (PiM 2015, nr 4, s. 124), M. Rzońca (Krakowski Przegląd Notarialny 2016, nr 1, s. 157) oraz T. Zimna (LEX nr 1679823). Omówili ją również: B. Janiszewska w opracowaniu „Pełnomocnictwo do wyrażenia zgody na udzie-

lenie świadczenia zdrowotnego” (MoP 2015, nr 15, s. 819) oraz G. Nauka (RiP 2015, nr 33, s. 92).

S.K.

*

Szkodą w uprawie rolnej (art. 50 ust. 1b w związku z art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.) jest także szkoda wyrządzona przed zasiewem, związana z ponownym wykonaniem niezbędnych czynności agrotechnicznych przygotowujących grunt do zasiewu.

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 19 maja 2015 r., III CZP 114/14, T. Ereciński, T. Bielska-Sobkowicz, D. Dończyk, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Strzelczyk, D. Zawistowski, OSNC 2015, nr 12, poz. 134; BSN 2015, nr 5, s. 12)

Glosa

Bartosza Rakoczego, Przegląd Prawa Ochrony Środowiska 2016, nr 1, s. 157

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Autor glosy zauważył, że teza uchwały jest trafna, jednak jej motywy budzą pewne wątpliwości. Jego zdaniem, trafne jest założenie potrzeby ochrony celowego ludzkiego wysiłku leżącą u podstawy odpowiedzialności za szkodę łowiecką w uprawach i płodach rolnych, jednak ochrony tej nie należy doszukiwać w przepisach dotyczących ochrony własności, może ona bowiem przysługiwać również posiadaczowi.

Glosator podkreślił również zasadność ochrony ludzkiego wysiłku, w szczególności wobec braku możliwości wykonywania działań prewencyjnych. Trafnie zatem przyjęto, że dokonywanie zabiegów pod ponowny zasiew zasługuje na ochronę, gdyż podjęto już wysiłek, a zabiegi agrarne miały charakter działań celowych. Autor glosy dostrzegł jednak konflikt pomiędzy takimi wartościami jak ochrona upraw i płodów rolnych a potrzebą ochrony zwierząt wymienionych w ustawie.

Autor poddał krytyce rozważania prowadzone przez Sąd Najwyższy w odniesieniu do wykładni pojęcia „uprawa rolna”. Jego zdaniem, prob-

lem dotyczy przede wszystkim zakresu odpowiedzialności za szkodę i w tym kontekście trafne jest odwołanie się do reguły naprawienia szkody w pełnej wysokości, gdyż to ona wyznacza ostateczne granice odpowiedzialności podmiotów zobowiązanych do naprawienia szkód łąwieckich.

Uchwałę omówił także N. Rycko, „Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa”, red. J. Kosonoga, Warszawa 2016, s. 74.

J.B.

*

teza oficjalna

1. W spółce z ograniczoną odpowiedzialnością spółce komandytowej zobowiązany do zgłoszenia w sądzie wniosku o ogłoszenie upadłości jest każdy członek zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością będącej komplementariuszem (art. 21 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze, jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 233 w związku z art. 117 k.s.h. i art. 38 k.c.).

2. Kto składa jako wierzyciel wniosek o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej powinien wykazać istnienie wierzytelności, wskazując na umieszczenie jej na liście wierzytelności, sporządzonej w toku postępowania upadłościowego (przedłożeniem wyciągu z listy wierzytelności), a jeżeli mu odmówiono uznania wierzytelności w toku postępowania upadłościowego lub umorzono postępowanie upadłościowe przed ustaleniem listy wierzytelności albo nie wszczęto postępowania upadłościowego – prawomocnym orzeczeniem sądu lub ostateczną decyzją administracyjną.

teza opublikowana w „Glosie”

Z art. 21 § 2 Pr.u.n. w powiązaniu z art. 117 k.s.h. wynika, że obowiązek zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki komandytowej w terminie dwóch tygodni od dnia, w którym wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości, obciąża, pod rygorem m.in. sankcji przewidzianej w art. 373 ust. 1 pkt 1 Pr.u.n., komplementariuszy umocowanych do reprezentowania spółki. Jeżeli jest ich

kilku – każdego samodzielnie, choćby do reprezentacji niezbędne było ich współdziałanie; tak samo więc – jak członków zarządu osoby prawnej, np. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, co do której wystąpiła podstawa do ogłoszenia upadłości.

(postanowienie z dnia 19 czerwca 2015 r., IV CSK 564/14, A. Piotrowska, H. Wrzeszcz, K. Zawada, MPH 2016, nr 1, s. 29)

Glosa

Adama Olszewskiego, Glosa 2017, nr 1, s. 38

Glosa jest krytyczna.

Sąd Najwyższy w glosowanym postanowieniu przyjął istnienie legitymacji biernej członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, będącej komplementariuszem w niewypłacalnej spółce komandytowej w postępowaniu w sprawie orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej (tzw. postępowanie zakazowe). Wyjaśnił, że przypadek reprezentowania spółki komandytowej, gdy komplementariuszem jest osoba prawna, różni się od przypadku reprezentowania spółki komandytowej, gdy komplementariuszem jest osoba fizyczna tylko tym, że gdy komplementariuszem jest osoba prawna, osoby działające w imieniu spółki komandytowej wywodzą swoje umocowanie do tego działania z członkostwa w zarządzie osoby prawnej – komplementariusza, a gdy komplementariuszem jest osoba fizyczna, jej umocowanie do działania w imieniu spółki komandytowej jest pochodną samego jej statusu wspólnika – komplementariusza i braku ograniczeń wymienionych w art. 117 k.s.h.

W ocenie glosatora jest to różnica nieistotna, o charakterze wyłącznie technicznoprawnym, niemogąca uzasadniać odmiennego traktowania obu tych przypadków oraz ponoszenia sankcji niedopełnienia obowiązków, w tym określonych w art. 373 Prawa upadłościowego. W konsekwencji Sąd Najwyższy przyjął istnienie legitymacji biernej członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością będącej komplementariuszem w niewypłacalnej spółce komandytowej w toku tzw. postępowania zakazowego.

Zdaniem autora glosy, komentowane orzeczenie wpisuje się w konstrukcję pominięcia formy prawnej spółki (w tym konkretnym przypadku

spółki z ograniczoną odpowiedzialnością), która to konstrukcja powinna stanowić dobrze umotywowany wyjątek. Glosator stwierdził także, że w wątpliwość należy podać możliwość orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej względem członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością będącej komplementariuszem w niewypłacalnej spółce komandytowej na podstawie art. 373 ust. 1 pkt 1 Prawa upadłościowego.

Konkludując glosator stwierdził, że orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej względem członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością będącej jedynym komplementariuszem w niewypłacalnej spółce komandytowej na podstawie art. 373 ust. 1 pkt 1 Prawa upadłościowego nie jest zasadne.

Aprobujący komentarz do orzeczenia napisali K. Wróbel i P. Letolc (MoP 2016, nr 18, dodatek, s. 10).

P.G.

*

Przyznanie wspólnikowi spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na podstawie art. 159 k.s.h. uprawnienia do wskazania kandydata na członka zarządu nie pozbawia wspólników prawa do powołania innej osoby na członka zarządu (art. 201 § 4 k.s.h.).

(wyrok z dnia 2 lipca 2015 r., V CSK 657/14, H. Wrzeszcz, I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, OSNC 2016, nr 6, poz. 78; OSP 2017, nr 4, poz. 40; BSN 2015, nr 9, s. 10; R.Pr. 2016, nr 1, s. 215)

Glosa

Zbigniewa Kuniewicza, Orzecznictwo Sądów Polskich 2017, nr 4, poz. 40

Glosa ma charakter częściowo krytyczny.

Dla glosatora kluczowe było wyjaśnienie znaczenia użytego w art. 159 k.s.h. wyrażenia „szczególne korzyści”. Autor poparł samo rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego, jako dyskusyjne ocenił natomiast niektóre wątki uzasadnienia, a zwłaszcza jego główną tezę. Nie zgodził się, że uprawnień przysługujących jednolicie wszystkim wspólnikom nie należy uznawać jako szczególnych korzyści. Zaaprobował pogląd przeciwny,

wyrażony w wyroku z dnia 20 listopada 2003 r., III CK 93/02 (MoP 2006, nr 3, s. 145). Postawił pytanie, jaki obowiązek jest przyporządkowany uprawnieniu wspólnika, skoro w analizowanej sytuacji jest on uprawniony do zgłoszenia kandydata na członka zarządu, a zgromadzenie wspólników nie traci swobody w realizacji swego ustawowego uprawnienia do powoływania członka zarządu (art. 201 § 4 k.s.h.).

Głosę do omawianego wyroku opracował także M. Borkowski (Lex nr 1754044).

M.M.

*

Oddział zagranicznej osoby prawnej jest wyodrębnioną i samodzielną organizacyjnie częścią działalności gospodarczej, wykonywanej przez tę osobę prawną poza siedzibą tej osoby lub głównym miejscem wykonywania działalności (art. 5 pkt 4 u.s.d.g.). Takie wyodrębnienie a samodzielność organizacyjna, pojawiające się w kilku płaszczyznach (np. w zakresie uprawnienia do posługiwania się „formą” oddziału – art. 43⁶ k.c.; możliwością rejestracji oddziału w KRS – art. 36 pkt 14 u.k.r.s.) nie świadczy, oczywiście, o przyznaniu oddziałowi zdolności prawnej, a tym samym zdolności sądowej w rozumieniu art. 64 § 1 i § 11 k.p.c. Takimi zdolnościami dysponuje jedynie zagraniczna osoba prawna (zagraniczny przedsiębiorca) jako całość.

(postanowienie z dnia 9 lipca 2015 r., I CSK 669/14, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, M. Romańska, niepubl.).

Glosa

Zbigniewa Kuniewicz i Katarzyny Malinowskiej-Woźniak, Glosa 2017, nr 1, s. 19

Glosa jest aprobująca.

Głosowane rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego dotyczyło statusu prawnego oddziału przedsiębiorcy zagranicznego. Wątpliwości glosatorów odnosiły się do kwestii zdolności prawnej, zdolności do czynności prawnych, zdolności sądowej oraz procesowej oddziału. Ponadto za-

strzeżenia autorów dotyczyły problematyki obowiązku wpisu oddziału przedsiębiorcy zagranicznego do rejestru przedsiębiorców i związanej z tym faktem kwestii potencjalnego zyskania przez oddział statusu przedsiębiorcy. Zasadniczo glosatorzy podzielili rozważania Sądu Najwyższego i zaaprobowali jego stanowisko dotyczące statusu prawnego oddziału przedsiębiorcy zagranicznego. Jedynie odnośnie do zdolności sądowej oddziału pogląd Sądu Najwyższego, że oddziałowi nie przysługuje zdolność sądowa, autorzy glosy uznali za zbyt stanowczy. Stwierdzili, że pochopny jest wniosek, iż brak zdolności prawnej oddziału przesądza definitywnie o braku zdolności sądowej, chociaż faktem jest, że nie ma regulacji normatywnej przyznającej oddziałowi taką zdolność.

Glosatorzy zwrócili także uwagę, że w przywołanym przez Sąd Najwyższy art. 43⁶ k.c., określającym brzmienie firmy oddziału osoby prawnej, można dostrzec pewną niekonsekwencję ustawodawcy w posługiwaniu się pojęciami dotyczącymi oznaczania przedsiębiorców. Pokreślili, że sformułowanie „firma oddziału osoby prawnej” należy postrzegać jako uproszczenie językowe, które nie przesądza podmiotowości prawnej oddziału.

P.G.

*

Odwołanie testamentu sporządzonego w formie aktu notarialnego może nastąpić przez świadome zniszczenie przez spadkodawcę wypisu tego aktu (art. 946 k.c.).

(postanowienie z dnia 6 sierpnia 2015 r., V CSK 635/14, L. Koper, W. Katner, Z. Kwaśniewski, OSNC 2016, nr 6, poz. 79; OSP 2016, nr 6, poz. 58; BSN 2015, nr 11, s. 13; NPN 2016, nr 1, s. 86; R.Pr. 2016, nr 1, s. 215)

Glosa

Grzegorza Wolaka, Nowy Przegląd Notarialny 2016, nr 3, s. 35

Glosator nie podzielił wyводу zawartego w uzasadnieniu orzeczenia, jednak zaznaczył, że pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w tezie jest trafny i jako taki zasługuje na aprobatę.

Wskazał, że odpis (kopia) testamentu nie jest testamentem, dlatego działania podjęte przez spadkodawcę wobec takiego odpisu (kopii) są pozbawione znaczenia prawnego. Zaznaczył, że odwołanie testamentu sporządzonego w formie aktu notarialnego może nastąpić przez świadome zniszczenie przez spadkodawcę wypisu aktu notarialnego zawierającego testament, jeżeli taka wola testatora wynika z całokształtu okoliczności konkretnej sprawy.

Glosy aprobujące sporządzili: T. Justyński (OSP 2016, nr 6, poz. 58) oraz M. Niedośpiał (Pal. 2016, nr 11, s. 89), natomiast glosę krytyczną opracował P. Księżak (Rejent 2016, nr 1, s. 139).

M.S.L.

*

Spadkobiercom przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za korzystanie przez zapisobiercę z rzeczy oznaczonej co do tożsamości, stanowiącej przedmiot zapisu zwykłego, za okres do wymagalności roszczenia o wykonanie zapisu.

(uchwała z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CZP 46/15, D. Dończyk, A. Owczarek, M. Szulc, OSNC 2016, nr 7–8, poz. 83; BSN 2015, nr 8, s. 7; R.Pr. 2016, nr 1, s. 216)

Artykuł

Michała Niedośpiała, Wykładnia art. 977 k.c. – uwagi na tle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2015 roku, *Palestra* 2016, nr 13, s. 372

Autor krytycznie ocenił uchwałę i jej uzasadnienie.

W szczególności nie podzielił stanowiska, że art. 977 k.c. ma zastosowanie dopiero wtedy, gdy roszczenie o wykonanie zapisu zwykłego jest wymagalne. Podkreślił, że przepis ten nie określa chwili, od której do roszczeń zapisobiercy o wynagrodzenie za korzystanie z rzeczy, o zwrot pożytków lub o zapłatę ich wartości, jak również do roszczeń obciążonego zapisem o zwrot nakładów na rzecz stosuje się odpowiednio przepisy o roszczeniach między właścicielem a samoistnym posiadaczem rzeczy. Jego zdaniem, art. 977 k.c. stosuje się do relacji zapiso-

bierca – obciążony zapisem także w okresie między otwarciem spadku a wymagalnością zapisu. Uzasadniając ten pogląd autor podkreślił, że z chwilą otwarcia spadku powstaje stosunek zobowiązaniowy i zapis jest skuteczny. Wymagalność zapisu ma tylko znaczenie dla możliwości żądania wykonania zapisu, ale nie ma znaczenia dla wzajemnych rozliczeń między zapisobiercą a obciążonym zapisem.

Zdaniem komentatora, Sąd Najwyższy nietrafnie przyjął, że w okresie do wymagalności roszczenia o wykonanie zapisu, gdy zapisobierca włada rzeczą bez zgody obciążonego zapisem, należy go traktować jako posiadacza samoistnego w złej wierze, ponieważ nie przysługuje mu skuteczne względem spadkobierców prawo rzeczowe. Konsekwentnie przyjmując, że art. 977 k.c. ma zastosowanie od dnia otwarcia spadku, autor wyraził pogląd, iż od tego dnia zapisobierca, który włada rzeczą, jest posiadaczem samoistnym w dobrej wierze bez względu na to, czy włada rzeczą bez zgody czy za zgodą obciążonego zapisem. Zapisobierca ma tytuł prawny do władania rzeczą w postaci zapisu zwykłego, a art. 977 k.c. traktuje zapisobiercę jak właściciela, choć zapisobierca formalnie nim jeszcze nie jest. W ocenie autora, błąd komentowanej uchwały polega na tym, że w istocie pomija ona treść art. 977 k.c. i fikcję prawną traktowania zapisobiercy jako właściciela.

Na zakończenie komentator wyraził zapatrywanie, że zgodnie ze stanowiskiem przyjętym przez Sąd Najwyższy, zapisobierca stawałby się posiadaczem samoistnym w dobrej wierze dopiero z chwilą przeniesienia na niego prawa własności, a zatem także od chwili wykonalności zapisu aż do chwili pełnego wykonania zapisu musiałby być traktowany jak posiadacz samoistny w złej wierze. Stawiałoby to zapisobiercę w niekorzystnej sytuacji prawnej z punktu widzenia rozliczeń przewidzianych w art. 224–229 k.c. i unicestwiałoby zamierzony przez ustawodawcę sens art. 977 k.c.

Komentowana uchwała została opatrzona także aprobuską głosem G. Wolaka (Krakowski Przegląd Notarialny 2016, nr 3, s. 137). Uchwałę omówili również: M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2016, nr 1–2, s. 190) oraz E. Grebieniow, „Studia i Analizy Sądu Najwyższego. Przegląd orzecznictwa”, red. J. Kosonoga, Warszawa 2016, s. 126.

A.D.

Postanowienia bankowego wzorca umownego zawierającego uprawnienie banku do przeliczania sumy wykorzystanego przez kredytobiorcę kredytu do waluty obcej (klauzulę tzw. *spreadu walutowego*) nie dotyczą głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c.

(wyrok z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, D. Dończyk, M. Ba-czyk, K. Tyczka-Rote, OSNC 2016, nr 11, poz. 134; BSN 2016, nr 5, s. 10; M.Pr.Bank. 2017, nr 2, s. 16)

Glosa

Tomasza Czecha, Monitor Prawa Bankowego 2017, nr 2, s. 32

Glosa ma charakter aprobujący z akcentem krytycznym.

Autor glosy uznał za przekonujące stanowisko Sądu Najwyższego, że umowa kredytu indeksowanego, która obejmowała zaskarżoną klauzulę, mieści się w ogólnej konstrukcji umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant, a tym samym nie stanowi ona odrębnego typu umowy bankowej. Przychylił się również do stanowiska, że klauzula indeksacyjna zamieszczona w umowie kredytu nie określa głównych świadczeń stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c., ale stanowi dodatkowe postanowienie, które umożliwia waloryzację sumy kredytu udzielonego w złotych stosowanie do zmian kursu waluty obcej i którego abuzywność powinna być oceniana na zasadach ogólnych wyznaczonych w art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c.

Glosator zwrócił uwagę, że w omawianym orzeczeniu Sąd Najwyższy nie zakwestionował samej zasady, zgodnie z którą można – w pewnych granicach – przyznać bankowi uprawnienie do jednostronnego wyznaczenia marży odnośnie do kursu, który jest stosowany do przeliczeń walutowych w ramach umowy kredytowej. Uznając to stanowisko za trafne wskazał, że ma ono podstawę m.in. w art. 353¹ k.c. w związku z – interpretowanym *a contrario* – art. 385³ pkt 10, 19 i 20 k.c.

W dalszej części glosy autor poddał krytyce stanowisko Sądu Najwyższego w zakresie zastrzeżeń co do blankietowości klauzuli, braku uprzednich, dostatecznych informacji po stronie kredytobiorcy odnośnie do kształtowania się kursu walutowego oraz tego, że nie jest jasne, w jakim stopniu stosowany przez bank tzw. *spread* walutowy spełnia wy-

łącznie funkcję waloryzacyjną, a w jakim stopniu pozwala na osiągnięcie przez bank dodatkowego wynagrodzenia, obok odsetek kapitałowych i prowizji. Glosator zauważył, że w gospodarce rynkowej kursy walutowe mają charakter zmienny i niepewność co do ich kształtowania się w przyszłości jest immanentną konsekwencją zmienności tych kursów. Ponadto wskazał, że jeżeli zastosowano formułę: aktualny kurs średni NBP (jako kurs referencyjny) plus marża banku, nigdy nie można osiągnąć sytuacji, w której kredytobiorca jest w stanie uprzednio ustalić, jaki kurs zostanie wyznaczony w tabeli bankowej w przyszłości. W ocenie autora glosy, nie można zatem całkowicie wyeliminować niepewności – po stronie kredytobiorcy – co do wysokości przyszłego, relewantnego kursu walutowego, a możliwe jest jedynie ograniczenie arbitralności banku w zakresie kształtowania wysokości jego marży uwzględnionej w tym kursie. Ponadto zdaniem glosatora w omawianym orzeczeniu nie uwzględniono dostatecznie znaczenia maksymalnego pułapu marży jako czynnika ograniczającego arbitralność decyzji banku. W konsekwencji autor uznał, że zaskarżoną klauzulę zbyt pochopnie oceniono jako abuzywną.

Glosator podzielił argumentację Sądu Najwyższego, że w wyniku zmian stanu prawnego wprowadzonych nowelizacją z dnia 29 lipca 2011 r. nie doszło do prawnej eliminacji postanowień z treści wzorca. Dodał, że ta nowelizacja nie rozwiązała problemu kontroli abuzywności klauzul zastrzeżonych w umowie kredytowej, ponieważ nie przyznała kredytobiorcom odpowiednio skonkretyzowanych roszczeń dotyczących wprowadzenia zmian w treści stosunku prawnego, które właściwie precyzowałyby zasady ustalenia kursów walutowych.

Na zakończenie autor glosy zwrócił uwagę, że w omawianym wyroku Sąd Najwyższy nie zajął stanowiska odnośnie do konsekwencji stwierdzenia abuzywności klauzuli indeksacyjnej zamieszczonej w umowie kredytowej. Podkreślił, że stwierdzenie takiej abuzywności otwiera szerokie spektrum poważnych problemów prawnych co do losów umowy kredytowej i dalszych rozliczeń między stronami, co budzi duże kontrowersje w orzecznictwie i piśmiennictwie.

Głosowany wyrok został odnotowany przez M. Bączyka w „Przeglądzie orzecznictwa” (M.Pr.Bank. 2017, nr 2, s. 59).

M.K.

teza oficjalna

Prawo do patentu obejmuje prawo do uzyskania patentu.

teza opublikowana w „Glosie”

1. Art. 45 ust. 5 ustawy z 1972 r. o wynalazczości ma nieco odmienną treść, niż art. 72 ust. 4 Pr.w.p., niemniej, niewątpliwie hipoteza unormowania zawartego w ustawie z 1972 r. o wynalazczości („przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do wspólności prawa do patentu”), nie jest węższa niż w Pr.w.p. („przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do wspólności prawa do uzyskania patentu”). Prawo do patentu niewątpliwie obejmuje prawo do uzyskania patentu.

2. Unormowanie zawarte w art. 45 ust. 2 ustawy z 1972 r. o wynalazczości nie jest ograniczone, ani patentem, ani prawem do patentu, gdyż rozliczenie to dotyczy wynalazku.

3. Skoro ustawodawca dopuszcza wystąpienie z roszczeniami z tytułu naruszenia patentu, to należy dojść do wniosku, że w drodze odpowiedniego stosowania art. 45 ust. 2 ustawy z 1972 r. o wynalazczości obejmuje ochroną prawną współuprawnionego do korzystania z wynalazku, wobec innego korzystającego z wynalazku, w każdym razie w okresie od zgłoszenia wynalazku do opatentowania.

Treść prawa współwynalazców już przed opatentowaniem wynalazku stwarza uprawnionemu możliwość korzystania z przedmiotu tego prawa w sposób dowolny, byle niesprzeczny z ustawą, z zasadami współżycia społecznego oraz zgodnie ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa. Gdy twórcami jest kilka osób, to wszyscy oni są współuprawnionymi do takiego wykorzystywania wynalazku jeszcze przed jego opatentowaniem i następstwem uzyskania z tego tytułu korzyści przez każdego z nich jest powinność rozliczenia się z niej z pozostałymi współtwórcami.

(wyrok z dnia 11 lutego 2016 r., V CSK 331/15, I. Koper, J. Górowski, K. Weitz, niepubl.)

Glosa

Agnieszki Sztoldman, Glosa 2017, nr 1, s. 72

Glosa jest krytyczna.

Autorka glosy podkreśliła, że komentowany wyrok stanowi pierwszą wypowiedź Sądu Najwyższego dotyczącą kwestii ważnej z perspektywy zarówno praktycznej, jak i teoretycznej, czy w razie korzystania z wynalazku współuprawnieni do patentu przed uzyskaniem patentu obowiązani są do rozliczenia uzyskanych korzyści jeszcze przed rozstrzygnięciem o udzieleniu lub odmowie udzielenia patentu. W ocenie glosatorki, stanowisko zajęte w omawianym wyroku jest nieprawidłowe. Jej zdaniem, art. 45 ust. 2 ustawy o wynalazczości (i odpowiednio art. 72 ust. 2 Prawa własności przemysłowej) nie może stanowić podstawy prawnej żądania przez współtwórcę wydania korzyści z korzystania z wynalazku przez innych współtwórców przed udzieleniem patentu. Obowiązek rozliczenia między współuprawnionymi korzyści z korzystania z wynalazku związany jest z uprawnieniem do wyłącznego korzystania z wynalazku. Skłania to, zdaniem autorki glosy, do przyjęcia, że reguła podziału korzyści z korzystania ze wspólnego wynalazku dotyczy wyłącznie współuprawnionych z patentu (względnie z dodatkowego prawa ochronnego). Nie dotyczy ona współuprawnionych do patentu przed udzieleniem patentu, jak również współuprawnionych z pierwszeństwa do uzyskania patentu lub współtwórców rozwiązania technicznego pozbawionego zdolności patentowej.

Zdaniem autorki glosy, obowiązek rozliczenia korzyści, o którym mowa w art. 45 ust. 2 ustawy o wynalazczości (i odpowiednio art. 72 ust. 2 Prawa własności przemysłowej), jest funkcjonalnie powiązany z regułą organizacyjną zawierającą się w pojęciu wspólności. Ta reguła organizacyjna stanowi o tym, na jakich zasadach lub w jakich granicach uczestnicy wspólności mają wykonywać swoją pozycję względem wynalazku, a więc wykonywać uprawnienia składające się na treść prawa podmiotowego – patentu. W tym sensie obowiązek rozliczenia korzyści stanowi konstrukcję prawną, za pomocą której wyrównuje się skutki ekonomiczne korzystania z wynalazku przez drugiego współuprawnionego (bezpośrednio lub za pomocą osoby trzeciej). Glosatorka podkreśliła, że reguła podziału korzyści, o której mowa w art. 45 ust. 2 ustawy o wyna-

łączności (i odpowiednio art. 72 ust. 2 Prawa własności przemysłowej) odnosi się do korzystania z wynalazku, nie zaś wspólnego prawa.

P.G.

*

Przepis art. 546 § 1 k.s.h. nie stanowi podstawy odpowiedzialności spółki dzielonej za jej dotychczasowe zobowiązania, jeżeli w planie podziału zostały one przypisane spółce przejmującej.

(wyrok z dnia 28 kwietnia 2016 r., V CSK 524/15, Z. Kwaśniewski, A. Owczarek, W. Pawlak, OSNC-ZD 2017, nr A, poz. 17; OSP 2017, nr 4, poz. 41; BSN 2016, nr 6, s. 14; MPH 2016, nr 4, s. 33)

Glosa

Piotra Piniora, Orzecznictwo Sądów Polskich 2017, nr 4, poz. 41

Autor krytycznie ocenił komentowane orzeczenie. Podkreślił, że wstąpienie następcy prawnego w ogół praw i obowiązków z mocy ustawy (sukcesja generalna) nie jest zbyciem rzeczy lub prawa w rozumieniu przepisu art. 192 pkt 3 k.p.c. Zanegował przyjęcie różnych rodzajów sukcesji generalnej, których skutki należałoby różnicować w zależności od tego, czy następuje utrata bytu prawnego poprzednika prawnego czy też nie. Stwierdził, że art. 546 § 1 k.s.h. stosowany odpowiednio ma także zastosowanie do podziału przez wydzielenie, co wynika z odesłania zawartego w art. 529 § 2 k.s.h., będącego wynikiem implementacji art. 25 dyrektywy 82/891/EWG.

W konsekwencji glosator przyjął solidarną odpowiedzialność spółki wydzielającej i spółki przejmującej lub nowo zawiązanej, wynikającą z art. 12 ust. 3 w związku z art. 25 dyrektywy.

Glosowany wyrok został omówiony przez P. Popardowskiego w „Przełądzie orzecznictwa” (Glosa 2017, nr 1, s. 9).

M.M.

*

Świadczenie ubezpieczyciela w ramach umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów

mechanicznych obejmuje także uzasadnione i celowe koszty leczenia oraz rehabilitacji poszkodowanego niefinansowane ze środków publicznych (art. 444 § 1 k.c.).

(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 19 maja 2016 r., III CZP 63/15, T. Ereciński, M. Bączyk, J. Frąckowiak, J. Górowski, J. Gudowski, A. Kozłowska, K. Tyczka-Rote, OSNC 2016, nr 11, s. 125; BSN 2016, nr 5, s. 11; MoP 2016, nr 12, s. 619; Rej. 2016, nr 6, s. 173)

Glosa

Józefa Zycha, Wiadomości Ubezpieczeniowe 2016, nr 2, s. 159

Glosa ma charakter aprobujący.

Zdaniem autora, uchwała ma ważne znaczenie przede wszystkim dlatego, że w sposób jednoznaczny podkreśla prawo poszkodowanego, który uległ wypadkowi komunikacyjnemu, do dochodzenia uzasadnionych i celowych kosztów leczenia oraz rehabilitacji, poniesionych w związku z leczeniem i rehabilitacją w prywatnych zakładach opieki zdrowotnej.

W ocenie glosatora, uchwała może być prawidłowo interpretowana tylko przy uwzględnieniu stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu. Wadą uchwały jest to, że zamiast rozstrzygać zagadnienia szczegółowe odnoszące się do zasadniczej kwestii, powołuje się na dotychczasowe orzecznictwo bez wyraźnego stwierdzenia, czy dane stanowisko akceptuje czy nie.

Autor glosy wskazał, że Sąd Najwyższy wbrew niektórym oczekiwaniom nie rozstrzygnął, czy wybór leczenia w jednostkach uspołecznionej służby zdrowia czy w prywatnej klinice należy wyłącznie do poszkodowanego, bez względu na okoliczności.

Zdaniem glosatora, za pozytywną oceną uchwały przemawia to, że porządkuje ona najważniejsze zagadnienia dotyczące kosztów leczenia i rehabilitacji, dając sądom wskazówkę, jak należy podchodzić do skomplikowanych zagadnień. W uchwale jest widoczny element ochrony uzasadnionego interesu poszkodowanego.

Głosowaną uchwałę omówiła M. Strus-Wołos w „Przeglądzie orzecznictwa” (Pal. 2016, nr 7–8, s. 205).

S.J.

Nie jest wyłączone obniżenie należności z tytułu zachowku na podstawie art. 5 k.c. z powodu sprzecznego z zasadami współżycia społecznego zachowania uprawnionego w stosunku do spadkodawcy.

(wyrok z dnia 16 czerwca 2016 r., V CSK 625/15, A. Piotrowska, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2017, nr 4, poz. 45; BSN 2016, nr 9, s. 11; OSP 2017, nr 2, poz. 14)

Glosa

Andrzej Koziółkiewicz, *Palestra* 2017, nr 3, s. 113

Glosa ma charakter krytyczny.

Komentator skupił się na rozważaniach, czy dopuszczalne jest uznanie samej realizacji prawa do zachowku przez uprawnionego w procesie sądowym za działanie stanowiące nadużycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c. Przeanalizowawszy rozbieżne orzecznictwo w tej materii, skrytykował tezę komentowanego orzeczenia.

Uznał, że art. 928, 940 i 1008, będące regulatorami ustawowymi, pozwalają na skuteczne zapobieżenie ubieganiu się o zachówek spadkobierców koniecznych zachowujących się nagannie wobec spadkodawcy w sposób w przepisach tych wskazany i nie jest ani konieczne, ani dopuszczalne rozszerzenie przypadków, w których roszczenie o zachówek może zostać na podstawie art. 5 k.c. obniżone, jak to „ostrożnie” – jego zdaniem – stwierdził Sąd Najwyższy.

Glosator przestrzegł, że kontynuowanie linii orzecznictwa zapoczątkowanej glosowanym orzeczeniem może skutkować w praktyce sądowej szerokim oddalaniem powództw o zapłatę zachowku, nawet w całości, i niepewnością istnienia samego prawa do zapłaty należnego zachowku, a także wypaczeniem sensu tej instytucji.

Krytyczną głosę opracował także T. Justyński (*OSP* 2017, nr 2, poz. 14).

M.M.

prawo cywilne procesowe

teza oficjalna

Skarga kasacyjna w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego może być – poza przypadkiem nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji – uwzględniona tylko w razie zasadności przytoczonej podstawy kasacyjnej zawierającej zarzut uzasadniający lub mogący uzasadnić stwierdzenie przyczyny uchylenia wyroku sądu polubownego powołanej w skardze o uchylenie lub uwzględnianej z urzędu.

teza opublikowana w „Glosie”

W związku z tym, że uchylenie wyroku sądu polubownego może nastąpić wyłącznie z określonych ustawą przyczyn uwzględnianych w zasadzie z urzędu, a rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje, z wyjątkiem nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji, w granicach podstaw skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego może być – poza przypadkiem nieważności postępowania przed sądem drugiej instancji – uwzględniona tylko w razie zasadności przytoczonej podstawy kasacyjnej zawierającej zarzut uzasadniający lub mogący uzasadnić stwierdzenie przyczyny uchylenia wyroku sądu polubownego powołanej w skardze o uchylenie lub uwzględnianej z urzędu.

Zakresy zastosowania przepisów określających przyczyny uchylenia wyroku sądu polubownego nie pokrywają się, dlatego dane zdarzenie mogące stanowić przyczynę uchylenia wyroku sądu polubownego określoną w art. 1206 § 1 pkt 4 k.p.c. nie może być jednocześnie kwalifikowane jako przyczyna uchylenia wyroku sądu polubownego przewidziana w innych przepisach art. 1206 k.p.c.

(wyrok z dnia 28 listopada 2013 r., IV CSK 187/13, I. Koper, K. Zawada, M. Szulc, OSNC-ZD 2015, nr 1, poz.9)

Glosa

Macieja Zycha, Glosa 2017, nr 1, s. 54

Glosa jest krytyczna.

Glosowane orzeczenie dotyczy tego, czy klauzula porządku publicznego, jako podstawa uchylenia wyroku arbitrażowego, ma treść jedynie materialnoprawną, czy także procesową. Glosator podkreślił, że o ile dotychczas Sąd Najwyższy akcentował, że klauzula porządku publicznego ze swojej istoty dotyczy jedynie treści wyroku – co z konieczności wyłącza jej zastosowanie do przebiegu postępowania przed sądem polubownym – o tyle obecnie przyznał, iż porządek publiczny z natury obejmuje także gwarancje procesowe, tylko że zostały one wyłączone spod jej zakresu przez sposób sformułowania art. 1206 § 1 k.p.c. W ocenie autora glosy, chociaż taki tok rozumowania daje się obronić, to jednak jest ostatecznie nietrafny, a jego główną wadą jest zbytne zwięzienie kontekstu interpretacyjnego.

Autor glosy uznał za nieprzekonujące twierdzenie Sądu Najwyższego, że wyłączenie spod zakresu klauzuli porządku publicznego poważnych uchybień natury procesowej, o których mowa w art. 1206 § 1 k.p.c., uzasadnić ma to, iż leżą one „przede wszystkim w interesie strony, podczas gdy klauzula porządku publicznego jest przede wszystkim środkiem ochrony interesów ogólnych”. Zdaniem glosatora, ze względu na prywatnoprawny charakter sporów, którymi zajmują się sądy polubowne, na ogół trudno mówić o naruszeniu przez nie interesów ogólnych w zupełnym oderwaniu od interesu partykularnego strony. Argument Sądu Najwyższego można by więc – co do zasady – odnieść do każdego rodzaju uchybienia, także materialnoprawnego.

P.G.

*

Sprzeczność uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z umową spółki nie jest samodzielną przesłanką uzasadniającą uwzględnienie powództwa o uchylenie tej uchwały (art. 249 § 1 k.s.h.).

(uchwała z dnia 10 marca 2016 r., III CZP 1/16, D. Dończyk, Z. Kwaśniewski, J. Kaspryszyn, OSNC 2017, nr 2, poz. 17; Glosa 2016, nr 3, s. 5;

BSN 2016, nr 3, s. 6; MoP 2016, nr 7, s. 341; R.Pr. 2016, nr 2, s. 199; MPH 2016, nr 3, s. 43)

Glosa

Dominiki Wajdy, Glosa 2017, nr 1, s. 24

Glosa jest krytyczna.

Tytułem wprowadzenia glosatorka stwierdziła, że glosowana uchwała Sądu Najwyższego dotyczy istotnej w praktyce kwestii, czy gdy uchwała zgromadzenia wspólników narusza „jedynie” umowę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, podmioty mające legitymację czynną do zaskarżenia uchwały mogą doprowadzić do wyeliminowania przez sąd z obrotu prawnego uchwały obarczonej taką wadliwością. Glosatorka zwróciła uwagę, że Sąd Najwyższy uznał niesamoistny charakter przesłanki sprzeczności uchwały wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z umową spółki. Zaprezentowała argumenty kwestionujące trafność przyjętego przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia.

Odnośnie do przesłanek przewidzianych w art. 249 k.s.h. Sąd Najwyższy uznał, że wykładnia językowa art. 249 § 1 k.s.h. wymaga uwzględnienia przez ustawodawcę koniunkcji (spójnik „i”), w której pierwszy z obu jej członów dowodzi posłużenia się przez ustawodawcę dysjunkcją wyrażającą się spójnikiem „bądź”, który w tekście prawnym jest traktowany jako synonim spójnika „albo” (funktor alternatywy rozłącznej). Sąd Najwyższy przyjął, że konstrukcja pierwszego z członów koniunkcji opartego na spójniku traktowanym jako funktor alternatywy rozłącznej przemawia za tezą, iż wynikające z konstrukcji koniunkcji wymaganie kumulatorywności obejmuje w ramach przedmiotowego zakresu jej pierwszego członu zarówno przesłankę sprzeczności uchwały wspólników z umową spółki, jak i sprzeczności tej uchwały z dobrymi obyczajami. W konsekwencji, zdaniem Sądu Najwyższego, przesłanka sprzeczności uchwały wspólników z umową spółki nie ma samodzielnego (autonomicznego) charakteru.

Sąd Najwyższy zaproponował, spośród prezentowanych w piśmiennictwie stanowisk, taką konstrukcję koniunkcji, która oznacza, że dla uwzględnienia powództwa konieczne jest stwierdzenie wystąpienia co najmniej jednej spośród przesłanek określonych w każdym z obu członów tej koniunkcji. Zdaniem Sądu Najwyższego, odrębne powództwo

o uchylenie uchwały wspólników związane jest z szerokim katalogiem kilku przesłanek, których łączne współwystępowanie przesądza konstrukcją koniunkcji. Przyjęta w art. 249 § 1 k.s.h. koniunkcja przesłanek pozwala obecnie sądowi na „racjonalną ocenę potrzeby wyeliminowania uchwały wspólników z obrotu prawnego, a nie ogranicza tej oceny wyłącznie do występowania formalnej sprzeczności uchwały z umową spółki”. Sąd Najwyższy podkreślił również, że „sama sprzeczność uchwały wspólników z umową spółki może być bowiem indyferentna dla dalszego prawidłowego funkcjonowania spółki. Dopiero stwierdzenie, że uchwała wspólników sprzeczna z umową spółki godzi zarazem w interes spółki lub ma na celu pokrzywdzenie wspólnika, uzasadnia racjonalnie potrzebę uchylenia takiej uchwały”.

W ocenie autorki glosy, analizowana uchwała nie zasługuje na aprobatę. Sprzeczność uchwały z umową (statutem) spółki kapitałowej powinna, zdaniem glosatorki, stanowić autonomiczną przesłankę powodztwa o uchylenie uchwały. Za takim stanowiskiem przemawia wykładnia celowościowa. Wykładnia gramatyczna nie prowadzi do jednoznacznych wniosków, a sposób interpretacji w doktrynie i orzecznictwie zastosowanych przez ustawodawcę funktorów nie zasługuje na uznanie. W ocenie autorki glosy, zastosowane przez ustawodawcę łączniki – funktory nie pozwalają na jednoznaczne wyinterpretowanie, jakie według intencji ustawodawcy miało być rozumienie przepisu.

Głosę do omawianej uchwały opracowały także M.A. Czaińska i A. Klimek (MPH 2016, nr 3, s. 42), a w przeglądach orzecznictwa uwzględnili ją: P. Popardowski (Glosa 2016, nr 3, s. 5) i M. Strus-Wołos (Pal. 2016, nr 7–8, s. 206).

P.G.

*

Klient niewypłacalnego biura podróży jest legitymowany do dochodzenia od ubezpieczyciela zobowiązanego z tytułu gwarancji ubezpieczeniowej zwrotu wpłat wniesionych tytułem zapłaty za imprezę turystyczną.

(uchwała z dnia 19 maja 2016 r., III CZP 18/16, G. Misiurek, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2016, nr 11, poz. 129; BSN 2016, nr 5, s. 10; Rej. 2016, nr 6, s. 173)

Glosa

Małgorzaty Sekuły-Leleno, Glosa 2017, nr 1, s. 123

Glosa jest aprobująca.

Glosatorka zwróciła uwagę, że zasadniczy problem objęty glosowanym orzeczeniem sprowadzał się do odpowiedzi na pytanie, czy klient niewypłacalnego biura podróży może samodzielnie dochodzić od jego ubezpieczyciela zwrotu wpłat za niezrealizowaną imprezę turystyczną, czy też legitymacja czynna w tym zakresie przysługuje jedynie marszałkowi województwa. Zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy o usługach turystycznych, marszałek województwa jest uprawniony do występowania na rzecz klientów w sprawach wypłaty środków z tytułu umowy gwarancji bankowej, umowy gwarancji ubezpieczeniowej lub umowy ubezpieczenia, na zasadach określonych w treści tych umów. Z treści tego przepisu, jak podkreśliła autorka glosy, w żadnym wypadku nie wynika wyłączone uprawnienie marszałka województwa do dochodzenia roszczeń z tytułu zwrotu całości lub części kwot wpłaconych przez klientów na rzecz organizatora imprezy turystycznej. Trudno również doszukać się regulacji wyłączającej możliwości samodzielnego dochodzenia roszczeń w tym zakresie przez klientów.

Glosatorka stwierdziła, że Sąd Najwyższy w glosowanej uchwale trafnie zwrócił uwagę, mając na względzie zarówno art. 7 dyrektywy 90/314/EWG, jak i art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy o usługach turystycznych, że to właśnie klient biura podróży jest uprawniony do żądania zwrotu tych kwot i to w celu zapewnienia mu realizacji tego roszczenia biuro ma obowiązek zawrzeć umowę gwarancji. W ocenie glosatorki, komentowana uchwała Sądu Najwyższego ma istotne znaczenie dla poszkodowanych klientów biur podróży i potwierdza tezę wynikającą z przytoczonej dyrektywy oraz z orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, że klientom należy się pełny zwrot kosztów imprezy turystycznej, która nie doszła do skutku i mogą jej dochodzić także bezpośrednio na drodze sądowej.

P.G

Wniosek o ubezwłasnowolnienie może złożyć także osoba, która ma być ubezwłasnowolniona.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 38/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz, BSN 2016, nr 9, s. 9; MoP 2016, nr 20, s. 1067)

Glosa

Anny Pabin, Palestra 2017, nr 3, s. 109

Glosa ma charakter aprobujący.

Autorka stwierdziła, że Sąd Najwyższy przywrócił prawo i godność osobom, które mając pełnię praw, nie mogły wystąpić z wnioskiem w swej własnej sprawie. Zgodziła się, że przyznanie prawa do decydowania, czy postępowanie zostanie wszczęte wyłącznie innym podmiotom, z wyłączeniem osoby, której dotyczy wniosek, stoi w sprzeczności z art. 30 Konstytucji oraz narusza prawo do sądu, zagwarantowane w art. 45 § 1 Konstytucji. Komentatorka przypomniała o preambule, gdzie zwraca się uwagę na przyrodzoną godność człowieka, która jest przyrodzona, niezbywalna oraz stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Ze względu na jej nienaruszalność obowiązkiem władz publicznych jest jej poszanowanie i ochrona. Jest konstytucyjną wartością, będącą jedną z klauzul generalnych stanowiących podstawę interpretacyjną całego systemu prawa, dlatego pominięcie w art. 545 § 1 k.p.c. osoby, która ma być ubezwłasnowolniona, nie może pozbawiać jej praw podstawowych, należnych każdemu człowiekowi.

Autorka podkreśliła, że celem ubezwłasnowolnienia jest interes osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, nie zaś interes innych osób lub urzędów. Prawo ma za zadanie służyć ludziom, a nie ograniczać i przeszkadzać w realizacji zamierzeń; powinno być konstruowane jasno i przejrzystie.

M.M.

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2017, NR 6

W sprawie o opróżnienie lokalu mieszkalnego pozostającego w dyspozycji organów Policji, wniesionej przez rozwiedzionego małżonka przeciwko drugiemu małżonkowi będącemu emerytem policyjnym, któremu lokal ten przydzielono w czasie trwania małżeństwa jako funkcjonariuszowi Milicji Obywatelskiej, dopuszczalna jest droga sądowa.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 43/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz, OSNC 2017, nr 6, poz. 62)

*

Odwołanie w sprawie utraty członkostwa w kole łowieckim oraz nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim (art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.) sąd okręgowy rozpoznaje jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o apelacji.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 45/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz, OSNC 2017, nr 6, poz. 63)

*

Odwołanie w sprawie utraty członkostwa w kole łowieckim oraz nabycia lub utraty członkostwa w Polskim Związku Łowieckim (art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo ł-

wiekie, jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1226 ze zm.) sąd okręgowy rozpoznaje jako sąd drugiej instancji, stosując odpowiednio przepisy o apelacji.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 46/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz, OSNC 2017, nr 6, poz. 64)

*

Wierzyciel jest legitymowany do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania o orzeczenie zakazu prowadzenia działalności gospodarczej przez członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z powodu niezgłoszenia przez niego w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości tej spółki także wtedy, gdy wierzytelność wnioskodawcy powstała po zaprzestaniu pełnienia przez uczestnika funkcji członka zarządu.

(uchwała z dnia 28 września 2016 r., III CZP 48/16, J. Gudowski, A. Piotrowska, K. Weitz, OSNC 2017, nr 6, poz. 65)

*

Jeżeli komornik zajął na podstawie art. 845 § 2 k.p.c. ruchomości będące we współwładaniu dłużnika i jego małżonka pozostających we wspólności ustawowej, małżonkowi nieobjętemu tytułem wykonawczym przysługuje – w zależności od zgłaszanych zarzutów – powództwo przewidziane w art. 841 k.p.c., jeżeli zarzuca naruszenie przepisów prawa materialnego, lub skarga na czynności komornika, jeżeli zarzuca naruszenie przepisów postępowania egzekucyjnego.

(uchwała z dnia 5 października 2016 r., III CZP 41/16, I. Gromska-Szuster, W. Katner, W. Pawlak, OSNC 2017, nr 6, poz. 66)

*

W razie wygaśnięcia spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu w spółdzielni mieszkaniowej, co do którego niedopuszczalne jest ustanowienie odrębnej własności lokalu, rozliczenie byłego członka spółdzielni ze spółdzielnią mieszkaniową następuje na

podstawie zastosowanych w drodze analogii art. 11 ust. 2–art. 11 ust. 2² ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1222 ze zm.).

(uchwała z dnia 5 października 2016 r., III CZP 58/16, I. Gromska-Szuster, W. Katner, W. Pawlak, OSNC 2017, nr 6, poz. 67)

*

Artykuł 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 1854) stosuje się także do postępowania w sprawie o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności na rzecz banku – nabywcy wierzytelności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym, któremu przed wejściem w życie tej ustawy nadano klauzulę wykonalności.

(uchwała z dnia 26 października 2016 r., III CZP 56/16, A. Owczarek, J. Górowski, M. Koba, OSNC 2017, nr 6, poz. 68)

*

Postanowienie statutu spółdzielni sprzeczne z nową ustawą nie może być uznane za nieważne na podstawie art. 58 § 1 k.c.

(wyrok z dnia 6 października 2016 r., IV CSK 826/15, B. Ustjanicz, B. Mysza, K. Pietrzykowski, OSNC 2017, nr 6, poz. 69)

*

Wniosek o ponowne wydanie tytułu wykonawczego zamiast utraconego nie przerywa biegu przedawnienia.

(wyrok z dnia 12 października 2016 r., II CSK 34/16, H. Pietrkowski, J. Górowski, K. Tyczka-Rote, OSNC 2017, nr 6, poz. 70)

*

Osoba prawna Kościoła Katolickiego nie może skutecznie rozszerzyć zakresu przedmiotu roszczenia regulacyjnego po jego

przekazaniu z postępowania przed Komisją Majątkową do rozpoznania na drogę sądową.

(wyrok z dnia 20 października 2016 r., II CSK 794/15, G. Misiurek, M. Bączyk, A. Górski, OSNC 2017, nr 6, poz. 71)

*

Zachowanie prawa do obrony pozwanego, wobec którego zapadł wyrok zaoczny i który nie wdał się w spór w postępowaniu wszczętym w państwie wydania, podlega w państwie wykonania systemowi podwójnej kontroli. Polega ona na ustaleniu, czy pozwanemu, który nie wdał się w spór, doręczono w państwie wydania dokument wszczynający postępowanie w sposób i w czasie umożliwiającym przygotowanie obrony, oraz na ustaleniu, czy pozwany złożył przed sądem państwa wydania środek zaskarżenia i czy miał taką możliwość. Jeżeli miał taką możliwość i nie zaskarżył wyroku, nie można odmówić uznania ani stwierdzenia wykonalności, nawet jeżeli dokumentu wszczynającego postępowanie nie doręczono w sposób właściwy.

(postanowienie z dnia 27 października 2016 r., V CSK 487/13, T. Bielska-Sobkowicz, K. Tyczka-Rote, K. Zawada, OSNC 2017, nr 6, poz. 72)

*

1. Periodyczność publikacji internetowych (art. 7 ust 2 pkt 1 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe, Dz.U. Nr 5, poz. 25 ze zm.) oznacza ciągłość i cykliczność informowania odbiorców na stworzonej w tym celu stronie, a nie regularność okresów pomiędzy poszczególnymi publikacjami. Możliwość wielokrotnej zmiany treści strony internetowej przez jej aktualizację nie pozbawia jej cechy periodyczności.

2. Przy ocenie, czy w odniesieniu do publikacji, o której mowa w art. 54b ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz.U. Nr 5, poz. 25 ze zm.), zawierającej dane osobowe świadka w postępowaniu przygotowawczym lub sądowym, występują okoliczności wyłączające bezprawność naruszenia jego dobra osobistego w po-

staci prywatności, należy uwzględnić odpowiednio art. 13 ust. 2 tej ustawy.

(wyrok z dnia 28 października 2016 r., I CSK 695/15, D. Zawistowski, D. Dończyk, B. Myszka, OSNC 2017, nr 6, poz. 73)

*

Prowadzący bez zlecenia zarząd nieruchomością nie może dochodzić od osoby trzeciej wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z tej nieruchomości (art. 752 k.c.).

(wyrok z dnia 8 listopada 2016 r., III CSK 368/15, I. Koper, M. Koba, K. Tyczka-Rote, OSNC 2017, nr 6, poz. 74)

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC-ZD 2017, NR B

Podmiotowi leczniczemu, który zawarł z Narodowym Funduszem Zdrowia umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, przysługuje roszczenie o wynagrodzenie za wykonanie ponadlimitowych świadczeń w stanie nagłym w wysokości uzasadnionych kosztów ich udzielenia.

(wyrok z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CSK 455/14, D. Dończyk, A. Owczarek, M. Szulc, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 19)

*

Działanie komornika zgodne z dominującym kierunkiem wykładni przepisu regulującego postępowanie egzekucyjne lub – w razie sprzeczności poglądów prawnych – po wyborze jednego z nich nie jest bezprawne w rozumieniu art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.).

(wyrok z dnia 9 września 2015 r., IV CSK 659/14, M. Wysocka, M. Kocon, M. Szulc, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 20)

*

Artykuł 471 k.c. nie obejmuje niezgodnego z umową wykonania przez jedną ze stron uprawnienia do oznaczenia wysokości swego świadczenia.

(wyrok z dnia 10 września 2015 r., II CSK 587/14, D. Dończyk, B. Ustjanicz, K. Zawada, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 21)

Kwota objęta zawartym w wyroku orzeczeniem uwzględniającym wniosek restytucyjny nie wchodzi w zakres wartości przedmiotu zaskarżenia tego wyroku przez stronę, na którą został nałożony obowiązek restytucji.

(postanowienie z dnia 10 września 2015 r., II CZ 48/15, D. Dończyk, B. Ustjanicz, K. Zawada, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 22)

*

1. Przewidziany w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 464) obowiązek informacji obejmuje nie tylko metody leczenia stosowane w jednostce, w której przebywa pacjent, ale dotyczy także metod stosowanych w innych krajowych ośrodkach medycznych, a w szczególnych sytuacjach – w wyjątkowo skomplikowanych przypadkach – także ośrodkach zagranicznych.

2. Jeżeli pacjent w czasie pobytu w szpitalu został poddany kilku zabiegom operacyjnym, z których tylko pierwszy był zabiegiem planowanym, obowiązek informacyjny powinien być spełniony ponownie, stosownie do nowych okoliczności związanych z wystąpieniem komplikacji po pierwszym zabiegu.

(wyrok z dnia 24 września 2015 r., V CSK 738/14, T. Bielska-Sobkowicz, M. Bączyk, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 23)

*

Do zachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku wystarczy złożenie do sądu pisma zawierającego takie oświadczenie, podpisanego przez uprawnioną osobę.

(postanowienie z dnia 24 września 2015 r., V CSK 686/14, T. Bielska-Sobkowicz, M. Bączyk, K. Strzelczyk, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 24)

*

Umowa zobowiązująca do ustanowienia i przeniesienia odrębnej własności lokalu nie jest nieważna z tej przyczyny, że wielkość udziału nabywcy w nieruchomości wspólnej została w niej okreś-

lona jedynie przez odwołanie się do zasady wyrażonej w art. 3 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 903 ze zm.).

(wyrok z dnia 7 października 2015 r., I CSK 722/14, B. Myszką, W. Katner, A. Kozłowska, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 25)

*

Artykuł 174 § 2 zdanie drugie k.p.c. ma zastosowanie do orzeczeń co do istoty sprawy, które nie stały się prawomocne.

(postanowienie z dnia 16 października 2015 r., I CZ 83/15, M. Romańska, Z. Kwaśniewski, K. Weitz, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 26)

*

Stosowana przez właściwy organ praktyka w zakresie dochodzenia zwrotu bonifikat, udzielanych na podstawie art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. z 2015 r., poz. 782 ze zm.), nie należy do faktów powszechnie znanych w rozumieniu art. 213 § 1 i art. 228 § 1 k.p.c.

(wyrok z dnia 28 października 2015 r., II CSK 831/14, I. Gromska-Szuster, J. Górski, B. Myszką, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 27)

*

Dokumentem dołączonym do wniosku – w rozumieniu art. 626² § 3 k.p.c. – jest także powołany w nim dokument, ze wskazaniem, w jakich dokumentach księgi wieczystej się znajduje.

(postanowienie z dnia 28 października 2015 r., II CSK 769/14, I. Gromska-Szuster, J. Górski, B. Myszką, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 28)

*

Prawo do ustabilizowanego stosunku pracy i pozycji zawodowej nie jest dobrem osobistym.

(wyrok z dnia 29 października 2015 r., I CSK 896/14, K. Tyczka-Rote, M. Bączyk, A. Górski, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 29)

Do określenia rozmiaru „rażącej straty” przyjmującego zamówienie (art. 632 § 2 k.c.) ma zastosowanie art. 322 k.p.c.

(wyrok z dnia 29 października 2015 r., I CSK 901/14, K. Tyczka-Rote, M. Bącznyk, A. Górski, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 30)

*

Wypełnienie weksla *in blanco* po terminie przedawnienia roszczeń, które weksel ten zabezpieczał, i przeniesienie go na inny podmiot przez indos może być uznane za czyn niedozwolony (art. 415 k.c.).

(wyrok z dnia 19 listopada 2015 r., IV CSK 788/14, M. Wysocka, D. Dończyk, W. Katner, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 31)

*

Umowa obiektywnie niekorzystna dla jednej strony może być uznana za czynność prawną sprzeczną z zasadami współżycia społecznego, jeżeli do jej ukształtowania doszło w sposób wyraźnie krzywdzący pod presją faktycznej przewagi konkurenta.

(wyrok z dnia 19 listopada 2015 r., IV CSK 804/14, M. Wysocka, D. Dończyk, W. Katner, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 32)

*

Zachowanie się banku, który po wygaśnięciu umowy kredytowej nie podejmuje działań zmierzających do zaspokojenia się z przedmiotu zabezpieczenia, może być oceniane jako niewykonanie umowy przewłaszczenia na zabezpieczenie (art. 471 k.c.).

(wyrok z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 462/14, M. Kocon, K. Pietrzykowski, M. Romańska, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 33)

*

Biegły sądowy ustanowiony przy sądzie okręgowym przez prezesa tego sądu jest stałym biegłym sądowym jedynie w dziedzinie wiedzy określonej w decyzji o jego ustanowieniu.

(wyrok z dnia 25 listopada 2015 r., II CSK 872/14, H. Pietrzykowski, H. Wrzeszcz, M. Szulc, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 34)

Porównywanie postępowania kobiety zamierzającej zgodnie z ustawą z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz.U. Nr 17, poz. 78 ze zm.) dokonać przerywania ciąży do zbrodni popełnianych przez nazistów, stanowi naruszenie jej dóbr osobistych w postaci czci i godności.

(wyrok z dnia 11 marca 2016 r., I CSK 90/15, J. Górowski, J. Frąckowiak, M. Koba, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 35)

*

Wykazanie w fakturze wystawionej przez Agencję Nieruchomości Rolnych wysokości czynszu dzierżawy nie jest równoznaczne z ustaleniem jego wysokości jako podstawy wynagrodzenia przewidzianego w art. 39b ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (jedn. tekst: Dz.U z 2016 r., poz. 1491 ze zm.).

(wyrok z dnia 23 czerwca 2016 r., V CSK 613/15, D. Dończyk, M. Bańczyk, W. Pawlak, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 36)

*

Termin przewidziany w art. 418¹ § 5 k.s.h. nie jest terminem zawitym.

(wyrok z dnia 19 stycznia 2017 r., II CSK 154/16, H. Pietrkowski, Z. Kwaśniewski, H. Wrzeszcz, OSNC-ZD 2017, nr B, poz. 37)

INFORMACJE

W dniu 21 kwietnia br. w siedzibie Krajowej Rady Sądownictwa odbyła się uroczystość uhonorowania sędziów, sędziów w stanie spoczynku oraz byłych sędziów, którzy zgodnie z uchwałą Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 16 października 2014 r., wyróżnili się pracą orzeczniczą lub pozaorzeczniczą.

Medal „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – *Bene Merentibus Iustitiae*” otrzymał m.in. sędzia Sądu Najwyższego w stanie spoczynku Tadeusz Wiśniewski.

Serdecznie gratulujemy!

*

W dniu 28 kwietnia br. odbyła się narada sędziów Izby Cywilnej, której przewodniczył Prezes Sądu Najwyższego Dariusz Zawistowski. Na wstępie powitał sędzię Sądu Apelacyjnego Barbarę Lewandowską, która odbywa delegację do Sądu Najwyższego i orzeka w Izbie Cywilnej, oraz dr. Marcina Dziurdę, nowego członka Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, skierowanego do pracy w Izbie Cywilnej.

Przedstawił także nowych asystentów sędziów Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej – Agatę Dimmich, Katarzynę Gębałę i Sławomirę Kotas.

Interesujący wykład na temat nowych kompetencji Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej wygłosił dr Marcin Dziurda, a w żywej dyskusji udział wzięli sędziowie Sądu Najwyższego Henryk Pietrzkowski,

Wojciech Katner, Jacek Gudowski, Mirosław Bączyk oraz Krzysztof Strzelczyk.

Gościem narady była Pierwsza Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf, która m.in. serdecznie podziękowała sędziom Izby Cywilnej za inicjatywę i postawę podczas posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego w dniu 24 kwietnia 2017 r.

*

W kwietniu jubileusz 25-lecia pracy zawodowej obchodziła Pani Ewa Zawisza – starszy inspektor sądowy w Wydziale V.

Dane statystyczne – kwiecień 2017 r.

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw										
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono								Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia							
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Uwzględniono skargę	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	CSK	1604	226	282	-	36	1	50	-	148	47	1548
3.	CZP w tym:	31	11	5	5	-	-	-	-	-	-	37
	art. 390 k.p.c.	26	9	4	4	-	-	-	-	-	-	31
	skład 7-miu	5	2	1	1	-	-	-	-	-	-	6
	pełny skład	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	CZ	67	55	60	-	28	6	10	-	-	16	62
5.	CO w tym:	26	63	76	-	-	-	-	-	-	76	13
	art. 401 k.p.c.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	art. 45 i 48 k.p.c.	26	63	76	-	-	-	-	-	-	76	13
6.	CSP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	CNP	117	20	20	-	-	-	-	1	7	12	117
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10.	RAZEM	1845	375	443	5	64	7	60	1	155	151	1777

SPIS TREŚCI

	<i>str.</i>
Uchwały	3
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	7
Głosy	24
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2017, nr 6	55
Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC-ZD 2017, nr B	60
Informacje	65
Dane statystyczne	67